ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مسئول
پوزانت کچیان
مطبعه واداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولو
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, Nö. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 156 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՅԻՍ 7/19 | 17 ԶԻԼՀԷՃՃԷ 1314. | 7 ՄԱՅԻՍ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 156

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7/19 ՄԱՅԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՅՆԹԱՊԻ ՆԱՄԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Թէ մեք ո՛ր աստիճան կայր ենք մեր Ս. Եկեղեցիին էն կենսական շահերուն՝ անկէ ալ կ'հասկցուի որ Այնթապի նման կրօնական մեծ կեդրոնի մը մէջ քարոզիչ մը չենք ունեցեր որ գո՛նէ Զատկի տօներուն առթիւ հոգեւորապէս մխիթարէր ժողովուրդը։

Մի փափմանաք որ «կրօնական մեծ կեդրոն մը» կ'ըսենք Այնթապի համար։ Միրաւ, հոն ո՛չ կաթողիկոս կ'նստի, ո՛չ Պատրիարք։ Տարիներէ ի վեր Առաջնորդ մը անգամ չի նըստիր հոն, դժբախտաբար։ Այնթապ, այնու՛ հանդերձ, կրօնական կեդրոն մ'է, բայց ուրի՛շ իմաստով։ Պարագաներուն բերմունքովը Այնթապցիք ի վաղուց շա՛տ նորապէս զբաղած են կրօնային հարցերով ու եկեղեցական շարժումներով։ Բողոքականութեան է՛ն ընդարձակ դաշտերէն մին եղած է Այնթապ, ուր անոնք ունին առաջնակարգ Քոլէճ, աղջկանց վարժարան, հիւանդանոց, քանի մը ժողովարաններ, եւն։ Այնքան և այնպէս ըրած են որ գրեթէ բողոքական համարակութեան մը կեդրոնը տուած են տեղւոյն։ Անդին անկլիքանութիւնը ծայր տուած և պահ մը մաս մը ժողովուրդ իրեն հետ տարած է, և թէպէտ այս շարժումն վաղանցիկ եղաւ, ինչպէս Տ. Բարգէն Վարդ. շատ գեղեցիկ կ'նկարագրէր անցեալ օրլրագրոյս մէջ, բայց ամերիկեան Աւետարանականութիւնն աւելի յաջող հանդիպացած է հոն։ Իր բողոքականները մեա գաած են, գիտելի է Ազգ. Եկեղեցւոյ զաւակներուն մէջ նորարծարծ հետաքրքրութիւն մը կրօնական վէճերու։ Անանք պահ մը պառակտում յառաջ կ'բերին, որ ժամանակ անցնելով կ'պաղին՝ հնուաղի, բայց բան մը կ'մնայ՝ հոգեւորներու վրայ լաւ քարոզներ լսելու փափաք մը։ Ա՛յս է արդէն բողոքականութեան է՛ն զօրաւոր կողմը։ Անոնցմէ շա՛տ աւելի աղէկ է անշուշտ Ազգ. Եկեղեցիին մէջ իսկ։

Այս կացութեան առջեւ, տարրական խոհեմութիւնն ու հոգածութիւնն ի՛նչ կ'պատուիրէին մեր ազգային-եկեղեցական իշխանութեան և հոգեւորականութեան։—Լաւ քարոզիչներ ունենալ գո՛նէ հոն ուր Ազգ. Եկեղեցիին զաւակներն իրենց մէջ բողոքական քարոզիչներ կ'տեսնեն ու կ'լսեն հանապազ։ Բայց կարծես Պատրիարքարանն և Ազգ. կղերը խօսք մէկ ըրած ըլլային Ազգը Բողոքականութեան գիրկը տանելու յանձնելու համար։ Եթէ անանկ դիտում մ'ունենային, աւելի աղէկը չէին կրնար ընել։ Ծիշդ ա՛յն տեղերը զուրկ թողած են քարոզիչէ ուր ամենէն աւելի գործունեայ է բողոքականութիւնը։ Եւ աւելին այսպէս է ո՛չ թէ հիմա, տնտեսական տագնապի ժամանակներուս մէջ, այլ տարիներէ ի վեր, տնտեսական յաջողութեան շատ աւելի նպաստաւոր պայմաններու մէջ իսկ։

Զգացողին համար ո՛րքան սրտաշարժ էին Այնթապի Թղթակցին այն տողերն ուր կ'գանգատէր թէ ժողովրդին ծանր կուգայ իր եկեղեցիին բեմէն բողոքական քարոզիչներ լսել, բայց ի՛նչ ընէ որ հայ կղերէն մէկը չի տեսներ հոն, ո՛չ եպիսկոպոս, ո՛չ վարդապետ, ո՛չ իսկ քահանայ։ Ո՛չ Պատրիարքարանի «անօրէնութիւններուն» վերջը պիտի գայ, ո՛չ մեր կղերին անտարբերութեան։ Ամէն կրօնական ժողովի և Քաղաքական ժողովի նստին հետեւեալ օրը տնօրէնութիւններու երկա՛ր շարք մը կ'կարդանք լրագրաց մէջ. բայց թէ որ խելք ունիք՝ սպասեցէ՛ք որ բան մը գործադրեն։ Ցանձնաժողով, մասնաժողով, խրախուսուց փոխադարձ յանձնարարութիւն, յղում, շրջաբերական, կոնդակ, «կարեւորը տնօրինելու որոշում», և «կարեւորն որոշելու տնօրէնութիւն», «պարտաւորիչ հրահանգներու պատրաստութիւն», և «պարտաւորեալ պատրաստութիւններու հրահանգ»։ Ո՛ր մին թուենք մեր հնարիմաց, ճկուն, ճապուկ և անսպառ Դիւանական բացատրութեանց, ձեւակերպութեանց ու ձեւաբանութեանց կամ բանաձեւութեանց երկար շարքէն։ Բայց թէ որ կրնաք, բան մ'ըրնել տուէք սա մեր եկեղեցականներուն։ Առաքելութեան ոգին բոլորովին կ'պակսի անոնց քով։ Իրենցմէ չի պահանջուիր որ երթան կեդրոնական Ափրիկէի վայրենիները դարձի բերեն։ Բիչ մը զոհողութիւն՝ նոյն իսկ իրենց հօտը փրկելու համար, որ մերջապէս ինտփական չէ, գործ մ'ալ է իրենց համար. կը կարծ այսպէս կ'քննեցուի Հայ. Եկեղեցին, հա՛մ եղերն ի՛նչ ի՛նչ պիտի ըլլայ օրին մէկը։

Ո՛չ մէկ հասարակային մարմին կարող է յարատեւ գոյութեան յոյս ունենալ երբ իրեն յատուկ ճգնաժամի մը առթիւ իր անդամներ օրինակ պարտուց կատարման մէջ անձնուիրութիւն ալ, զոհողութեան զգացում ալ չեն գիտեր ցնել։ Բայց հոգեւոր և բարոյական ո՛չ մէկ ճգնաժամ բաւական ազդեցիկ կ'երեւի մեր հոգեւորականութիւնը ցնցելու։ Չենք յսեր հայ եկեղեցականի մը անունն որ միմիայն հոգեւոր նախանձախնդրութենէ թելադրուելով ուզէ երթալ և քարոզել տեղ մը ուր Ազգ. Եկեղեցիին դէմ մրցման վտանգը կայ։ Ժողովրդին ամէն դասակարգերը տնտեսական պարագաներուն բերմամբ մէջ մէկ զոհողութիւն կրելու յօժարամտութիւն ցուցած են գործնականապէս, ու կ'ցուցնեն։ Ո՞րն է արդեօք այն զոհողութիւնն ալ զոր մեր կղերն յանձն կ'առնու կրել արդի պարագայից բերմամբ։

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐՆ Յ'ԱՐԱԲԿԻՐ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԱՐԱԲԿԻՐ, 21 Ապր. 97

Դժբախտ մարդարէն իր վրայ հասած անձկութիւնները Նախախնամական տնօրինութիւն համարելով՝ զինքն աւելի հասու ընելու համար աստուածային պատգամներու — իր տառապանքն գոհ — կ'աղաղակէր առ Եհովան. «Աղէկ եղաւ ինձ որ վշտացայ, որպէս զի քու կանոններդ սովրիմ»։ Աշխարհային ճոխ վայելքներն ու երկրաքարշ կիրքեր շատ անգամ պատուար կը կանգնին հոգւոյն սլացումներուն դէմ, և չեն թողուր որ ջերմեռանդութեամբ հետամուտ երկնային ճշմարտութեանց։ Սակայն նեղութիւնք զմեզ կ'մղեն դէպ ի գերագոյն Ապաւէնն և կ'պարտաւորեն փնտռել ու գտնել Անոր հաճելի ըլլալու միջոցը։ Ժողովուրդն ալ՝ տնտեսական տագնապի առջեւ՝ սկսած է աւելի փայլեցնել իր հոգեւոր նախանձախնդրութիւնը։ Կրօնաիրական ազգային յատկանիշը բացորձակ կ'երեւի Արաբկիրցի հայուն ալ վրայ։ Նա որչափ կ'սիրէր իր Եկեղեցին յաջողութեան օրերուն մէջ, այնչափ և աւելի եռանդամբ կ'պաշտէ զայն դժուարութեան մէջ։ Բարեդէպ առիթներէն աւելի հիմակ — աւելի հաւատարիմ և նախանձաւոր է նա հայրենի աւանդութեանց ու ծիսից։ Ուրիշ տարիներ կոյրին ընծայութիւնք, որոց երբեք չէր այցելեր Մեծ-պահքը։ Այս տարի պահքին լաւծն ու միայն խիստ քիչեր թմրեցին, այլեւ շատեր ալ եղան որ ապաշխարութեան այդ երկար օրերն անցուցին ծոմով ու աղօթքներով։ Ոչ մէկ Զատկի այնքան ստուար եղած չէր թիւն ապաշխարողներու և հաղորդուողներու, որչափ այս անգամին։ Քրիստոնէական այդ մեծ տօնի օրերը ժողովուրդն այնքան խուռն բազմութեամբ լեցուած էր Մայր-եկեղեցին որ — ինչպէս կ'ըսեն — ասեղ ձգելու տեղ չէր մնացեր։ Եկեղեցին մէ՛կ կողմէ մայրենի սփոփանք ներելով այս հաւատացելոց բազմութեան, միւս կողմէ զուրկ չմնաց անոնց բարեպաշտական նուէրներէն։ Իւղագին և յանուն եկեղեցւոյ ու աղքատաց շրջաբերուած պնակներու արդիւնքն յանգեցաւ ակնկալութենէ վեր գումարի մը։ Առեւտրական յաջողակ շրջաններու մէջ այդ առթիւ թաղ. սնտուկը կ'շահէր 2500-3000 ղրշ. այս Զատկին ան հասոյթն եղաւ գրեթէ 2200 ղրշ։ Եթէ հաշուի առնենք գաղթականութեան և այլ պատճառներով ժողովրդեան պակսիլն, ու այնքան աղքատացած վիճակն, ո՞րն աւելի շատ պիտի գտնենք, նախորդ տարիներու հասո՞յթը թէ այս վերջնայնը։ Ինքնին յայտնի է այս։ Ուրեմն, երբ բարեյաջող պայմաններու մէջ Արաբկիրու ժողովուրդը շատէն քիչ կուտար, ու հիմա քիչէն շատ, կ'նշանակէ թէ աւելի բարւոքուած ու զարգացած է իր մէջ քրիստոնէական ոգին, և ըմբռնուած՝ բարեգործութեան նշանակութիւնը։

* * * Զատկական օրերն անցուցինք պայծառ օդով և անվրդով հանդարտութեամբ։ Ըստ վաղեմի սովորութեան, տեղւոյն ունեցած փոխադարձ այցելութիւններ, բայց ինչ որ աւելի պահեց հանեց ժողովուրդն՝ էր այն կրօնական սիրուն հանդէսը զոր ներկայացուց Բչ. օրը Բողոքական վարժարանը։ Հազար հոգիէ աւելի բազմութիւն մը խռնուած ժողովարանին մէջ՝ խորին լռութեամբ ու զմայլումով կ'ունկնդրէր աւուր պատշաճի տրամախօսութիւններուն ու հոգեւոր երգերուն։ Փոքրիկ մանչեր ու աղջիկներ որք մեծ մասամբ էին Ազգ. Եկեղեցւոյ զաւակներ՝ յատուկ առոգանութեամբ և շնորհալի ձեւերով արտասանեցին կրօնական գեղեցիկ հատուածներ՝ ընտրանօք առնուած Յաշի ճառէն, եկեղեցական հայրերու ուրիշ գործերէն ու տպեալ և անտիպ գրուածներէ։ Պատանեակ մը այնքան վառ շնչերով ու ճարտարախօսութեամբ արտաբերեց իր սերտած մասն, որ կրնար Դեմոսթենի նախանձը շարժել։ Հանդիսականներուն լեցուեցան շատ աղէկ տպաւորութեամբ, ու հանդիսադիրներն ալ — Պատ. Քարոզիչն, ուսուցիչն ու վարժուհին — վայելեցին աշխատութեան պտուղն արդիւնաւորած տեսնող աշխատաւորի գոհունակութիւնը։

* * * Գործեր կան որ դեռ կ'մնան խափանելու։ Շուկային մէջ դեռ աղէկ դասաւորուած կ'տեսնուին կենաց անհրաժեշտ նիւթեղէններ, սակայն լուծուցավաճառներուն ու բոլիցաճիներուն տեղերը դեռ կ'մնան գրեթէ բաց։ Այնչափ մեծ ցաւ մը չէ այս, մանաւանդ բոլիցաճիին չգոյութիւնն. ըստ որում սա օգտակարութենէ աւելի վնասակար եղած է հանրութեան իր ագահ վաշխերովը. սակայն պաստական ու շահեր արհեստ մը, շերամարածութիւնն, որ թէ՛ քաղաքի և թէ թեմական գիւղերու մէջ կ'ապրեցնէր շատ մ'ընտանիքներ, դժբախտաբար ընդհատուած է այս տարուն, անցեալ տարուընէ հունտ չբանուելուն և դուրսէն ալ բերել տալու դժուարութիւն կ՛ննալուն պատճառաւ։ Այս շահաւէտ ճիւղին մէջ փորձառութեամբ ու հմտութեամբ զարգացած վարպետներ ալ կան հոս, որ բաւական աղէկ հունձք կ'արտադրէին նախընթաց տարիները։ Քաղաքէն եւ շրջակայ գիւղերէն՝ եղած է ժամանակ որ 7—8000 օխա մետաքս արտածուած է։ Ամէն տարի, Թէրզիպաշեան հաճի Պօղոս աղա, որ տեղւոյս շերամարոյծներուն պետը կ'համարուի, 3—4 օխա հունտ կ'բաժնէր քաղաքին և թեմերու մէջ, ուր որ յարմար էր այս արհեստին շահագործման։ Ցիշեալն այս գործին յատուկ հիմնած է գործարան մ'ալ, ուր մէջ աշխատելով կ'ապրէին 5—10 տուներ։ Յոյս ունինք թէ յաջորդ տարին պիտի սկսուի շարունակուիլ այս շահաւէտ արհեստն ալ։

— Տարթուս անհամբերութեամբ կ'սպասուին քաղաքիս և շրջակայից մէջ յոյժ բարերեր անձրեւներ. հունձքերու առատութեան նախադուշակ մի նշան կ'համարուի հոս ապրիլի անձրեւը։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿՆ Ի ԿԵՍԱՐԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԳԱՑՍԵՐԻ, 24 Ապր. 97.

Կեսարացիք զբօսասէր մարդիկ չեն։ Բնութիւնը զլացած է իրենց սիրտ հըրապուրող տեսարաններ։ Իրենք ալ իրենց կարգին զլացած են Բնութեան ընծայելու նոյն շնորհալի գեղեցկութիւնը. Բնութիւնը ուշդ գտնուած է հանդէպ իրենց, իրենք ալ կարծես քէն բռած են Բնութեան։ Այս փոխադարձ ամլութիւնն է թերեւս որ ըրած է զԿեսարիա գործաւորներու, վաճառականներու յատուկ քաղաք մը։ Ի զուր պիտի շրջիս ընկերիդ հետ քաղաքին մէջ ճեմելավայր մը, զբօսավայր մը, ի՛նչ կըսեմ, խօսելավայր մը, խահուէ մը գտնելու։ Այդ անունով շէնք մը, միակն իր կարգին մէջ Սէթէն-խօնիւն՝ անգործածելի մնալով, հիմա եղած է զօրանոց, ուրիշ մը որ քաղաքացւոց կը գտնուէր գերեզմանատունը հայոց՝ այրած է արդէն, իրիկուըն ալ վերջի տարիներս շինուած։ Շուկային մէջ կ'յիշեմ ուրիշ խահուէ անուն շէնք մը, ուր մտնելու համար մարդ քաջասիրտ ըլլալու է. մութ նրբանցքէ մը նե՛րս անցնելու շէնք մը, մութ, բանտի տպաւորութիւնը պիտի թողուր վրադ. . . ։ Կարծեմ կրցի գաղափար մը տալ Կեսարիոյ զբօսային կեանքի մասին։ Շուկայէն տուն, տունէն շուկայ, չմոռնանք եկեղեցին, ահա՛ ուր կ'դիմեն Կեսարացիք առ հասարակ։ Տնտեսական տագնապն արգելք եղած է իրենց 1-2 տարի է ամարանոց երթալու սովորութեան՝ զոր ունի քաղաքին բնակչաց մէկ մեծ մասը։ Դարատէրէի հովտին մէջ, Եսկի-շէհրի բարձունքին վրայ և քաղաքէն 1 ժամ հեռու ուրիշ տեղեր ազանչելի գիւղի վրայ հովասուն վայրեր կ'տեսնուին հոյակապ ամարանոցներ Հայերու յատուկ։ Իրենց տէրերուն կողմէ առժամանակեայ տեղացի պահապաններու յանձնուած են հիմա վայելելու Բնութիւնը կուշտ ու կուռ, ամառուան տապին մէջ զով պիտիւ, կիզիչ ճառագայթին պարակաց շուքն ու ստուեր, պապակող բերնի՝ քիմքը զգաւող գեղեցիկ և համեղ պտուղներ, զոր օրինակ տանձ, խնձոր, սալոր, դեղձ, ծիրան, եւն. ըստ կարգին և տեսակին որ կ'կախուին սաղարթախիտ ծառերուն հեկեկող ճիւղերուն վրայ, ա՛լ չյիշեմ խաղողն որ ունի իր զանազան տեսակները ճերմակ ու սեւ լինելու։ Ի՛նչ կ'ընէ հայուհին գարունէ ու բուսականութենէ զուրկ այս քաղաքին մէջ։ — Շա՛տ միօրինակ, մանաւանդ թէ արգահատելի յաւէտ։ Միակ դիմարան մ'ունի — եկեղեցին, ամիսը մի անգամ այցելութիւն մը կըրնայ մատուցանել — բաղնիքին, և վերջացաւ։ Ցանձնառու չըլլար գոնէ գերեզմանատուն երթալ, պայտ մ'ընել, աղօթք մը փափսալ իր ծնողաց, իր սիրահատոր մէկ զաւկին, իր սիրեցեալ մէկ ազգականին վրայ որք մեկնած են վաղանցուկ կեանքէն. ամենեւին բան մը չունի հրապուրող՝ երթալ ու այս լռին մենութեան մէջ լիաթոք հառաչ մը արձակել, բայց օդին թող տալ իր բոլոր հոգերն որ կուտուած բարդուած են իր վրայ, որ ա՛լ ժանգոտած են իր ներքին։ Թշուառ կին, այո՛, կի՛ն ծնած ես և ա՛լ իրաւունք չունիս աշխարհի հետ յարաբերութիւն ունենալու, Բնութիւնը վայելելու։ Անգ քեզի ընդարձակ սահման մը գծեմ. ազատ ես ըստ հաճոյս ընտրել ո՛ւր անցունել կուզես այսօր։ — Տան մը մէջն ու վրան, սենեակն ու տանիքն, եթէ տաք է՝ վարը թակին մէջ, եթէ ցուրտ՝ վերը կաուրը երեւին դէմ. դրացունիդ ալ քեզի ընկեր. ա՛ռ կարը ձեռքդ. ես քեզի թողութիւն կուտամ քիչ մ'ալ ունայնախօսելու։ Պերճ կեանք, ճոխ սեղան, հաճոյալի երեկոյթ, զբօսանք առեղծուածներ են Կեսարիոյ կանանց այժմէութեան. անոնց միջին դասը նուիրուած է իր ընտանեկան ներքին կեանքին, մաքուր, կոկիկ, տնարար, խընայող և չարքաշ. իսկ աղքատ դասը պիտի գտնես գլխահակ իր առեղի զբաղումով, մութին ի լուսուն ձեռք առած է իր ամենօրեայ աշխատութիւնը՝ ճէճիմը, տեսակ մը կապերտ որ յարգի է ի Պոլիս, կ'փոխադրուի նաեւ Եւրոպա և Ամերիկա տեղացի վաճառականներու ձեռքով։ Հազար աներ մէկ փարայի կ'ծեծեն մինչեւ իրիկուն, կ'ասեղնագործեն, ծաղիկներ զարդեր կ'յօրինեն այդ ճէճիմին վրան, և իրենց օրականը կ'շահին 20—30 փարա՛. և ընտանիք կ'ապրեցնեն։ Ո՛րչափ սակաւապէտ կիներ։ Վերջի տարիներս մէջ մեծ ճարպիկութիւն ցուցուցին Կեսարացի կիներ ու օրիորդներ նաեւ խուլը գործելու մէջ, մետաքսէ կամ բուրդէ. կեսարական սոյն և սոյնպիսի ճարտարութեանց մասին, որոց շնորհիւ կ'ապրին հազարաւոր ընտանիք, ունինք գրել մանրամասնօրէն առ յապա։ Բէ-դաշտ-խանի ընթերցողները գիտեն արդէն թէ Կեսարիոյ մէջ աղքատ մուրացիկներ չկան. և հաւերբաւոր աղքատ բաժանորդներ կը խնամուին ամէն շաբաթ Աղքատաց Հոգաբարձութեան, մարդասիրական սոյն հաստատութեան հոգածութեամբ։ Բաց աստի Նպաստամատոյց Ցանձնաժողով մը կազմուած կայ Առաջնորդի նախագահութեամբ որ կ'մատակարարէ պատահական աղքատներու հացը և հիւանդութիւնը դարմանող դեղը։ Կը խոստովանինք թէ պատահական աղքատներու կարեկցութեան գործին մէջ ոչ նուազ օգտակարութիւն ունին նաեւ Ամերիկեան միսիոնարք։ Ե. ԵՐԿԱԹԵԱՆ

ՍՐԲԱՎԱ՞ՅՐ ԹԷ ԳԻՆԵՏՈՒՆ

ԻԶՄԻՐ, 1 մայիս 97.

Քաղաքիս հայոց գերեզմաննոցն որ Բընութենէն օժտուած գեղեցկութեամբն անզուգական կրնայ համարուիլ, բոլորտիքը քանի մը տարիէ ի վեր հաստատուն պատերով գոցուած ըլլալով զբօսավայր ըլլալէն դադրած է։ Երբեմն դալարագեղ մարգագետիններուն վրայ կիրակի օրերը քիչ օղի չէր սպառեր, և շատ անգամ ալ ըմբիշներու հրապարակ եղած էր. այժմ որ — պատերը շինուելէն ի վեր — գերեզմանը «Սրբավայր» ճանչցուելով այս անպատեհութիւնները վերցած են, կայ և կ'մնայ ուրիշ անպատեհութիւն մը որ կարծես կրօնականի հետ կապ ունեցող աւանդական սովորութիւն մ'է։ Ննջեցեալին «Հոգւոյն» համար բոկեղ — սիմիթ — պանիր կամ չոր թուզ կ'տարուի գերեզման որոնց անբաժանելի ընկերն է օղին։ Չի հասկցուիր թէ ինչու գերեզմանի պահապանին խուցն արգիլած են իր հիւղակին մէջ գաւաթ մը օղի ծախել, և նոյն ատեն «Սրբավայրին» դանները լայն կ'բացուին — օղիի հազարհոգներուն — պինիկ — առջեւ . . . ։ Գերեզմանին մէջ իբր սեղան կ'ծառայէ թաղման մօտը գտնուած ընդարձակ և փառաւոր շիրիմներէն մին, թող ըլլայ քահանայի կամ եպիսկոպոսի, որոնք երբեմն զգաստութիւն կ'քարոզէին այժմ իրենց շիրիմները Բագոսի սեղան եղած են. Ննջեցեալին թաղման հանդէսը կատարուելէն վերջը կարգը կուգայ օղիի հանդէսին, ուր կ'սկսի գաւաթները պարպուիլ ու սգաւորներուն գլուխները լեցուիլ մխիթարական մաղթանքներով. քահանաներն ալ կ'խմեն. հոն գինեպանին կրկնածայր կաւճին հաշիւը մաքրելու հոգ չկայ, պէտք է մէկ քանի օրուան բաւելու չափ խմել, ա՛լ կ'սկսին կցկտուր և անիմաստ խօսքեր փոխանակուիլ — վէ՛ր պէ բահմէթլինին ճանը իչին պիրէր թէք չաքըլըմ — խըմեցէք պէ էօլէճէյիզ — աստըմ տիւնեաեըն նէսինէ էհէմմիյէթ վէրմէլի — է՛յ կ'սի ողորմած հոգի, անգամ մը թ. աղային մեռելին մէկտեղ էինք ամմա գլուխները բռնեցինք հա՛ — սահրհ պէ բահմէթլի իւէ պիր կիւն պիր էօլիւտէ պուլունտուգ տէօրթ քիշի պիր պինկիք բագը իչտիք, բահմէթլի նիհայէթ բագը ունմըրունա կիթտի — էյ հայտէ չագալըմ, ծօ ալ բախի չկա՞յ — էյ գայըը կի՛տէյմ ազը գարար չօղու զարար — (ինչու որ օղին հատած էր). ուստի կ'ելնեն, բայց ի՞նչպէս քալելու է . . . բարեբախտաբար հոն կ'գտնուին առոյգ երիտասարդներ որ ինչպէս դագաղը գերեզման տանելու (*), նոյնպէս «սրբավայրէն» գինովներ տանելու կ'օգնեն. գինով տեսած եմ որ ուրիշ մը իր թեւը մտած ըլլալը դժբաղդաբար ... կը դպչի և ինքն անոր թեւը կը մտնէ։ — Այսպէս «սրբավայրէն» դուրս կ'ելնեն ճամբան տեսնողները խնդացնելու և իրենց տունն եղողները լացնելու համար . . . կարգը չէ՞ հարցնելու թէ գերեզմանը «սրբավա՞յր» է թէ գինետուն։

ՆԻԿՈՄԻԴԱՑԻ ՀԱՅ ՄԸ

(*) Հոս «մարթուճի»ի սովորութիւն չկայ, այդ պարտականութիւնն յուղարկաւորներունն է։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՌՈՒՄԵԼԻ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ՄԱԼԿԱՐԱ, 30 Ապր. 97.

Մալկարա առեւտրական տեսակէտով շրջակայ քաղաքներուն մէջ թէեւ ամենէն վաճառաշահն եղած է ատեն մը, սակայն յորմէհետէ միւս քաղաքներն հաղորդակցութեան ամենալաւ միջոցներով օժտուեցան, անիկա իր առանձնացած դիրքին մէջ անշարժութեան դատապարտուած մնաց։ Այնպէս որ, մանաւանդ Հայերուն համար խօսելով, հոս գրեթէ վաճառական չկայ։ Ժողովուրդին մեծագոյն մասն երկրագործ է, մէկ մասն ալ գործաւոր եւ արհեստաւոր։ Արհեստներն որոնք գրեթէ ամէնքն ալ հայ տարրին ձեռքն են, մօտակայ ուրիշ քաղաքներու հետ բաղդատելով, բաւական ետ գացած կրնան նկատուիլ։ Վասն զի հոս կան այնպիսի արտադրութիւններ որոնք տեղական սպառումին բաւելէ յետոյ ուրիշ քաղաքներ ալ կ'տարուին։ Այսպէս, Մալկարայի դանակները Ռոտոսթօ մինչեւ Ս. Պոլիս կ'երթան սպառելու համար, և մեր հայ երկաթագործներն ու հաստատագործներն են որ կ'հայթայթեն շրջակայ քաղաքներու հենդանիի գրեթէ բոլոր պիտոյքը։ Հոս կայ կըտաւագործութիւն մ'ալ՝ որուն գործիքները թէեւ շատ նախնական են, բայց այնչափ առաջ գացած է որ մօտակայ քաղաքներուն համար իսկ մեր հայ կընիկներն են որ կ'պատրաստեն զանազան կտաւներ՝ որոնք գլխաւորապէս տաճիկ գաղթականներու զգեստներուն համար կ'գործածուին։ Այս արհեստը շատ ընդհանրացած ըլլալով՝ Մալկարայի Հայ ընտանիքներուն մէկ մեծ մասն իրեն ապրուստի միջոց մը շինած է զայն։ Ցաւալի է սակայն որ մեր վարժարանէն ելած աղջիկներն արհամարհանք մ'ունին դէպ այս աշխատութիւնն որ իրենց նախամայրերն աշխատութիւններէն շատ աւելի օգտակար

կրնայ ըլլալ: Այսպէս, արհեստական տեսակէտով թէեւ բաւական առաջ գացած, բայց վաճառականական տեսակէտով այնչափ քիչ նպաստաւորուած Մալկարան բնական է որ չկարենար պահել իր նախկին վիճակն ու հիմա յետամնաց ըլլայ: Մեր խոհեմութիւններն այսօր իրենց ամէնէն ինկած վիճակին մէջ կ'գտնուին. մեզի համար միակ յոյս մը եթէ կայ, անիկա ալ կեդրոնացած է յառաջիկայ սաքրուան հունձքերուն վրայ: Բարեբախտաբար ապրիլ այս վերջին օրերուն անձրեւները պէտք եղածին չափ նպաստած են անոնց զարգացումին ու առատութեան յոյսեր տալու վիճակին մէջ են:

Վ. Ց.

Տոքդ. Ճեվահիրճեան
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պեստական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ համալսարանական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողները: Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիները զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, ետեւյն մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անձամբ գործողութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետքը, ապանեխման ու մաքրութեան ամենավերջին մեթոտները, որոց շնորհիւ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք մեծապէս աճելանով եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ: Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ., Եշ. եւ Ուր. օրերը ժամ 4-6 Մէրհամէթնեան դեղարանը Պանկըլթի: Իսկ Գշ. կէս օրէն ետեւ աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Անձնէ Էմ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ
ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

ԶԻՆԱԴԱԴԱՐ

Այս առտու հետեւեալ Պաշտօնական Ձեկոյցներն հրատարակուած են Թուրք թերթերու մէջ.

«Ինչպէս ամէնուն յայտնի է, Կայս. Կառավարութեան գլխաւոր նպատակն է խաղաղութեան պահպանումն ու երկրին անդորրութիւն, և Օսմ. կառավարութեան քաղաքային ու դիւանագիտական տեսութիւններն ու գործերն եւ բոլոր Տէրութեանց հետ իր յարաբերութիւնք, այս նպատակին վրայ հիմնուած են: Սակայն հելլէն կառավարութիւնն, առանց կրակած ու հարկեցուցիչ պատճառի, ազգաց իրաւանց ու միջազգային կանոններու, կնքեալ դաշնագրերու սահմանման հակառակ, Օսմ. Տէրութեան երկիրներուն վրայ ոտնձգութիւն ընելով, պատերազմի ձեռնարկած է իր այս ընթացքը բոլոր բարեկամ Տէրութեանց կողմէ անիրաւ և անվայել դատուած էր. հետեւապէս, Օսմ. Տէրութիւնն ալ փոխադարձաբար պատերազմի դիմելու պարտաւորուած էր: Այս նպատակաւ ի զէն կոչուած և հաւաքուած օսմ. զօրաբանակներն իրենց պաշտպանողական ու յարձակողական շարժումներուն մէջ, Աստուծոյ շնորհիւ, հելլէններուն վրայ շարունակ յաղթանակներ տանելով պարտաւորած են այս վերջինները Մեծ Տէրութեանց դիմելու, որք արիւնհեղութիւնը դադրեցնելու համար իրենց հաշտարար միջնորդութիւնն առաջարկած են: Ռուսիոյ Վեհ. Կայսրն ալ այս մօտ անկեղծ զգացումներ պարունակող յատուկ հեռագիր մ'ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, միւս Մեծ Տէրութեանց կողմէ յայտնուած խաղաղասէր իղձին ալ մէջ առնելով, օսմ. զինուորաց յաղթութիւնները գնահատած և Տոմոքոսի գրաւումը կայս. բանակին համար յարձակողական տեսակէտով բնական գիծ մը համարած է: Կայս. կառավարութիւնն իր միշտ ընէ խաղաղասէր ընթացքը պատերազմական դաշտին վրայ տարած յաղթութեան մէջ ևս ուզելով յայտ աշխարհի իրապէս ցոյց տալ և հաստատել, երկու կողմանց հրամանատարներուն միջեւ որոշուելիք եղանակաւ թշնամութիւնները միևնոյն ատեն դադրեցնելու համար, Սպարապետութիւնը, Նախարարաց խորհրդոյ որոշմամբ և Կայս. Իրատէով, հարկ եղած հրահանգները տուաւ Հելլենական սահմանագլխին հրամանատար և Կայս. զօրաբանակին Միւշիր Էտհէմ փաշայի և Եանեայի զօրախումբին հրամանատար Ահմէտ Հըֆզի փաշային: Այսուհանդերձ, նկատելով որ Կայս. կառավարութեան իրաւանց և բարձր շահուց անխերի պահպանութիւնն անհրաժեշտ է, զինադադարին յաջորդելիք հաշտութեան պայմաններն այնպէս մը պիտի որոշուին որ տէրութեան իրաւանց և դիրքին համապատասխան ըլլան և օսմ. սահմանագլուխներն ու երկիրներն ապագային մէջ ընդ միշտ ապահովելով, ընդհ. խաղաղութիւնը պահպանելու ծառայեն:»

ՑԱԻԵԼՈՒԱԾ ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

Էտհէմ փաշայէ 6 մայիս. — Երեկ Բշ. տեղի ունեցած ճակատամարտին թշնամին չկրցաւ դիմանալ Կայս. զինուորաց բուռն յարձակմանց: Մինչեւ գիշերուան ժամ մէկ ճակատամարտելէ յետոյ, Կայս. շնորհիւ օսմ. զինուորք Տոմոքօ մտան ու գրաւեցին: Մանրամասնութիւնք յետոյ պիտի հաղորդուին:

Կայս. Պալատան առաջին քարտուղարն հետեւեալ հեռագիրն ուղղեց Էտհէմ փաշայի. — «Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ կ'հաղորդեմ Ն. Վեհափառութեան կայս. բարեւները թէ' Ձեր վսեմութեան և թէ' Ձեզ հետեւորդ փաշաներու, հրամատարաց, սպայից ու զինուորաց: Վեհ. Սուլթանը մեծապէս գոհացած է պատերազմին սկիզբէն մինչեւ Տոմոքոսի գրաւումը ցոյց տրըւած քաջութիւնն ու հաւատարմութիւնը: Այս մեծարժէք ծառայութիւն Պատմութեան էջերուն մէջ ոսկի տառերով արձանագրուելիք մեծ փառք մ'է, զոր կատարող քաջերը Վեհ. Սուլթանի աղօթից արժանանալու բախտն ունեցան են: Այս պատերազմին մէջ ամէնէն աւելի քաջութիւն ցոյց տուողներուն անուանց ցուցակը պէտք է մատուցանէք ի Կայս. Պալատ, որպէս զի արժանանան կայս. մեծարանաց:

—Էտհէմ փաշայէն հեռագիր մայիս 6 ին. — Ե. զօրաբաժնին հրամատար Հայտար փաշա այսօր ծանոյց թէ Տոմոքոսը գրաւուելու պահուն օսմ. զինուորք տիրեր են նաեւ Ալմիրոսի:

—Էտհէմ փաշայէն ուրիշ հեռագիր նոյն թուականաւ. — «Ինչպէս երեկ իրիկուն հեռագրաւ ծանուցի, Տոմոքոս գրաւուելով ընդհ. բանակեցողն հոն փոխադրեցի և քաղաք մտայ: Թշնամին ձգած էր մէկ քանի թնդանօթ և բազմաթիւ ռազմամթերք: Օսմ. զինուորք քաղաք մտնելնուն «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին միաբերան: Վեհ. Սուլթանին համար բարեմաղթութիւններէ յետոյ օսմ. դրօշը պարզուեցաւ Տոմոքոսի բերդին վրայ:

—Լրագրաց Բշ. և Գշ.ի թիւերով ծանուցուեցաւ թէ Հելլէնք Լուրոսի կողմերն յարձակած էին և թէ Օսմ. զինուորաց բուռն դիմադրութեանց չկրնալով դէմ դնել յաղթուելով պարտուած էին նահանջել: Արդ Եանեայի զօրաբանակին հրամատար Ահմէտ Հըֆզի փաշա և Լուրոս գտնուող Բ. զօրաբաժնին հրամատար Օսման փաշա մայիս 5 թուով հեռագրած են Սպարապետի Դրան. — Բրեվէզայի կողմն յարձակող թշնամին չկրնալով դէմ դնել օսմ. զինուորաց բուռն յարձակումներուն ետ մղուեցաւ: Հելլէնք, բաց ի այն մեռեալներէն զորս շոգենաւ դրին, պատերազմի դաշտին վրայ ձգեցին երկու հարիւրէ աւելի դիակ, զրոյներ, գլխարկներ, սուրեր, ռազմամթերք և այլն: Մեռնողներու մէջ կային Աթէնքի ոստիկան-զինուորաց հրամատար Գայաւքալի Լամպրօ, զինուորական դեր-հազարապետ մը և անձնուիրաց քօմիտէներու հարիւրապետներէ մին, ինչ որ ստուգուեցաւ անոնց գլխարկներով և ձեռք անցուած թուղթերով: Եանեայի հին սահմանագլխին վրայ զետեղուած մեծ թնդանօթով մը ռմբակոծեցին Ֆրեզը բերդը, Սէրայ Թապիան ու զօրանոցին կողմերն: Այս միջոցին Եանեայէն ալ թէեւ կրակն սկսաւ, սակայն փոխադարձաբար ռմբակոծութիւն կատարուելով Եանեայի կողմն ալ թշնամին ցիրուցան եղաւ:

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ այս օրուան թուոյն մէջ հետեւեալ հեռագիրն հրատարակուած է.—6 մայիս ժամ 7.— Երկաթուղւոյ գծերու նախնական նորոգութիւնք աւարտած ըլլալով, այսօր կառախումբ մը Վոլոյէ ճամբայ ելաւ. կառախումբին մէջ կար զինուորական նուագածուներու խումբ մը որ Համիտիյէ քայլերգը կ'նուագէր: Կառախումբը Վելեստինօ հանդիպելով անկից Ֆարսալա հասաւ: Մէկ քանի օրէն ալ Լարիսա պիտի երթայ:

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՔ.— Եըլտըզի Կայս. Պալատան մօտ կառուցուելիք նոր հիւանդանոցներու շինութեան ծախքը պիտի շնորհուի կայս. մասնաւոր Արկղէն: Պատերազմին դաշտէն բերուած բոլոր վիրաւորք այդ հիւանդանոցներու մէջ պիտի դարմանուին: 42 անկողիններէ ուրիշ հիւանդանոցի մը շինութիւնն ալ աւարտած ըլլալով այսօր վաղը կ'բացուի:

—Ցարոնցի լրագրապետ մը երէկ այցելեց Կիւմիւշ Սուիի հիւանդանոցը: Վիրաւորք մէկ կողմէ ապաքինելու վրայ ըլլալով դուրս պիտի ելնեն: Զինուորաց երկուքին մարմնոյն մէջ գտնուած կապարները կարելի չըլլալով հանել, Ռէօթկէնեան ճառագայթով տեղերը գտնուեր և հանուեր են:

ՎՈԼՈՅԻ երկաթուղին կատարելապէս նորոգելու համար երէկ մայրաքաղաքէս ճարտարապետ Մ. Վէնաէրէքս և ուրիշ մը նոյն տեղը ղրկուեցան:

ԷՏԻՐՆԷԷՆ մեր թղթակից կ'գրէ մայիս 4ին.— Երէկ քաղաքս հասան մօտ մը վիրաւոր զինուորք, որք զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ պիտի դարմանուին:

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կ'հեռագրեն թէ վիրաւոր տասն սպայ և 28 զինուոր ճամբայ հանուեր են դէպ ի Կ. Պոլիս:

ՄԱՆՉԷՍԴԸՐԻ գործարաններէ մին վիրաբուժական գործիներ, գեղեր եւ այլն նուիրեց օսմ. վիրաւոր զօրաց համար:

ՄԱԽՍՈՒՄԷԻ Բէտրի Փաշա շոգենաւն, որուն մէջ կային 1510 պահեստի զօրք ու 250 կամաւոր, Սև ծովէն Թէքիրտաղ գնաց:

ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ ազնուականներէ ու գրագէտներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը օսմ. վիրաւոր զօրաց ի նպաստ հանգանակութեան մը ձեռնարկած ըլլալով, մէկ օրուան մէջ 353 ֆիօրին հաւաքեր և օսմ. ընդհ. հիւպատոսութեան պէտք յանձներ է: Հանգանակութիւնը դեռ կը շարունակէ:

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ կանանոյն 1787 վիճակաւ և 40 ծրար մարմաջ նուիրեց վիրաւոր զօրաց: Զանազան անձինք ևս խանձէ, ծխախոտ և այլ նիւթեր նուէր կուտան օսմ. վիրաւոր զօրաց: Հայտար-Փաշայի հրեայ կանայք ևս զանազան նուէրներ տուած են:

ՌԱԶՄԱՄԹԵՐՔ.— Գերմանական Փաթոս շոգենաւն 400 սնտուկ ռազմամթերք բերաւ մայրաքաղաքս, որք Գերմանիոյ մէջ գնուած էին ի հաշիւ օսմ. կառավարութեան:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

15 Մայիս.

ԱԹԷՆՔ.— Օսմ. բանակին մօտ Ստանտըրտի թղթակից Մր. Մոնգկոմըրի և Փըէլ-Թէնըլըբի թղթակից Պառոն Պինտէր իրենց թուրք և յոյն գաւառներով մէկտեղ Ալմիրոսի մօտերը Հելլենաց ձեռքը ինկան, որք Րօ-Ֆէլիա անունն առեւտր. շոգենաւը դնելով ղրկեցին Պիրէոն: Պառոն Պինտէր երկու ամիս առաջ հելլենաց ձեռքը գերի ինկած էր Կրետէի մէջ և արտաքսուած էր կղզիէն: Զարմանալի զուգադիպութեամբ մը, Ալիքպանուսի (Կրետէ) մօտ ո'ր հելլէն սպան զինք բռնած էր՝ անոր եղբայրն է որ այս անգամ բռնեց զինք Ալմիրոսի մօտ: Թէպէտ երկու թղթակիցները բռնող հելլէն սպան անոնց վրայ գտած թուղթերը լրտեսութիւն կ'ցուցնեն, բայց Աթէնք բերուելնուն պէս Մ. Ռալլի արձակել տուաւ զանոնք:

—Օլկա թագուհին Եշ. այցելեց անգլ. Կարմիր Խաչի հիւանդանոցն, որ Ֆալէրոնի մօտ իր ամարանոցին մէջ հաստատուած է: Վիրաւորներուն իր երախտագիտութիւնն յայտնեց անգլ. ազգին մարդասիրութեան համար, և վիրաւորեալներէն անգլ. հարիւրապետ Պիրչի հետ խօսելով, շնորհաւորեց անգլիացի կամաւորներն իրենց քաջասրտութեան համար պատերազմի դաշտին վրայ:

—Գերման թերթեր կ'ըսեն թէ Էտհէմ փաշա Տոմոքոսի դէմ ա'յնքան ճարտարօրէն խորհուած շարժում մը կ'պատրաստէ որ պիտի կրնայ ո'չ միայն Տոմոքոս գրաւել այլ և գահաժառանգին բանակը գերի վարել: Օսմ. սպարապետը փութոյ պնդութեամբ յառաջ կ'տանի իր գործողութիւնները, ժամ առաջ Թերմոպիլ հասնելու համար: Նոյն թերթեր կ'ծանուցանեն նաեւ թէ գործօն ծառայութեան մէջ չգտնուող այլևայլ գերման սպաներ Ոտեսիոյ ճամբով օսմ. բանակեալը գացած են: (Անկէ ի վեր Զինադադար որոշուած ըլլալը պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ այս առտու:)

ԿՐԵՏԷԷ Հելլենաց մեկնումը փոքրիկ դժուարութեան մը բախեր է, որ սակայն շուտով հարթուեր է: Ռահվիրայից գումարտակը կազմող 370 Հելլէնք ծովեզերք կ'իջնեն, բայց անոնց հրամատարին հազարապետ Զանինոս վերջնական հրամանը չի տար նաւ նըստելու, առարկելով թէ իր թագաւորէն իրեն հրաման եկած չէ դեռ: Անգլիացի զինուորական նաւապետ Բուր, Հելլէն հազարապետն և իր մեծաւորը՝ գնդ. Սմայլքօս վարանած կ'մնային երբ յետ միջօրէի երեւցաւ հելլենական Բուբուլինա մարտանաւը Բլագանիայի բացէն: Միջազգային նաւատորմին հրամատարք ինչ ընելիքնին չէին գիտեր, երբ Բուբուլինա խարիսխ նետեց և մակոյկ մը իջեցուց, որով իր նաւապետ և երկու սպայ ուղղուեցան դէպ ի ցամաք. բայց անգլիացի նաւապետ Բուր զանոնք կասեցուց և խնդրեց որ Հոյէ վրահաւորը գան: Հոն Բուբուլինայի նաւապետն ըսաւ թէ ինք առջի գիշերն ի Պիրէոն հրաման ընդունած է գալու և զօրաց փոխադրութեան օգնելու: Անգլիացի նաւապետն ուրիշեց թէ չի կրնար թող տալ մինչեւ որ հրահանգ չընդունի ծովակալներէն, եւ հեռագրաւ հրահանգ ուզեց անմիջապէս: Պատասխանը նոյն գիշերը չեկաւ, ուստի չուառազներն որք առաջ երկուք էին երեք եղան, կամ եթէ երեք էին՝ չորս եղան: Ի զուր հազարապետ Զանինօ կ'յայտարարէր թէ իրեն հրաման տրուած էր Բուբուլինայի գալստեան սպասելու, և քանի որ եկած է՝ իր մարդիկը մէջը պիտի դնէ ու ելնէ երթայ: Անգլիացին անպատճառ հելլենական խորամանկութենէ վախնալով, թող չէր տար որ երթան, մինչդեռ քանի ամսէ ի վեր անգլիացի ծովակալը միւս ծովակալներուն հետ գլուխը կը ճաթեցնէր Հելլէնները կղզիէն հեռացնելու: Մինչ այս մինչ այն, անգլիացի նաւապետն և հելլէն ռահվիրաները սիրով կ'տեսնուէին, սուրճ, ծխախոտ և թէյ իրարու կ'հրամցնէին, անհամբեր սպասելով թէ զիրենք իրարմէ առ յաւէտ հեռացնող հրամանն ե'րբ պիտի գայ: Ի լրումն դժբախտութեան, օդն ամպամած ըլլալով, չէր բաներ այն նշանացի հեռագիրն որ այնքան օգտակար եղած էր Վասոս զօրավարին, և զոր խափանելու համար վեց ծովակալներուն բոլոր հնարքներն ի գերեւ ելած էին: Վերջապէս, Եարկիոս թագաւորէն նոր հրաման և Աթէնքի դեսպանատուններէն նոր հրահանգ եկան, զորս ծովակալներն հետեւեալ առտուն հաղորդեցին շուարած մնացողներուն, և յայնժամ Հելլէնք նաւ նստան դէպի Պիրէոն:

ՎՈԼՕ.— Խանութները բացուեցան: Գեղացիները լեռներէն և անտառներէն իրենց գիւղերը դարձան, և վերսկսան ամէն օր պարենք բերել քաղաք: Սարսափահար բնակիչներն, որք նաւերն ապաստանած էին, քաղաք կ'դառնան, և իրենց տուներն ու խանութներն անվթար վիճակի մէջ տեսնելով շատ կ'ուրախանան:

ՏՈՄՈՔՈՑԷ մայիս 12 թուականաւ կ'հեռագրեն առ Թայմզ.— Բշ. հոս հասան երեք հազար նոր զինուոր. մօտալուտ ճակատամարտի մը վրայ կ'խօսուի. թէեւ հելլենաց դիրքը շատ զօրաւոր կ'երեւայ, բայց անառիկ չի նըկատուիր: Եթէ թուրքերն յաջողին հելլենաց դիրքերուն ետին անցնիլ, հելլէնք ամէն ինչ կորսնցուցած պիտի ըլլան:

ՀԵԼԼԷՆ ԺԱՆ ՏԱՐՔԸ.— Եպիրոսի ճակատամարտին առաջին անգամ մասնակցեր է Պայրաքտարիսի կիսաբաժինն, որ Լդրոսէ անցնելուն 40 մեռեալ և 30 վիրաւոր ունեցեր է: Վիրաւորելոց մէջ կայ դեռատի աղջիկ մը Օր. Քոնսթանթինիտիս՝ Հելլէն ժան տ'Արք կոչեցեալ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն.— ՏՈՄՈՔՈՍ, 17 մայիս.— Տոմոքոսի ճակատամարտն սկսաւ բոլոր գծին վրայ: Թուրքերը կ'յարձակին նաև Ալմիրոսի վրայ, ուր կ'գտնուի Սմոլէնցի կիսաբաժինը: Կ'կարծուի թէ թուրքերը պիտի փորձեն գրաւել այն կիրճն որ կ'տիրէ Օթրիս լեռները տանող ճամբուն:

ԱՐԴԱ.— Կըեպուրնոյի ճակատամարտին որ խիստ մոլեգին եղաւ, մասնակցեցան Հելլէն երկու կիսաբաժին՝ բազմաթիւ թնդանօթով, ռահվիրաներու ջոկատով մը և հեծելազօրաց վաշտով մը: Թուրքերու թնդանօթը քիչ էր: Մէկ քանի տեղերու մէջ զինուորք գիրկընդխառն կռուեցան: Հողին դիրքին պատճառաւ թնդանօթք չկրցան գործել: Կրակը շատ սաստիկ եղաւ և տեւեց մինչեւ արեւմուտ: Հելլենաց կորուստը խիստ շատ է, մանաւանդ սպաներէն: Բաքաեանոբուլոս հրամատարին մահը մեծ յուզում պատճառեց:

ԱԹԷՆՔ.— Տոմոքոսէ կ'գրեն թէ սաստիկ անձրեւներ բազմաթիւ հիւանդութիւններ պատճառեր են: Օտար Լէգէոնի մէկ մասն արդէն արձակուեր է: Գահաժառանգին բանակին սպայակոյտին պետ կարգուեր է դեր-գնդ. Լէմպրիտիս: Արդայի բանակին սպայակոյտին պետ կարգուեր է հազարապետ Քոնսթանթինիտիս: Պատերազմական նախորդ նախարար գնդ. Սմոլէնից (Ալմիրոսի կիսաբաժնին հրամատարին եղբայրն), որ Արդայի բանակին հրամատար կարգեցաւ փոխանակ գնդ. Մանոսի, անցեալ շաբաթ Աթէնքէ Արտա ուղեւորեր է:

Ֆռ-ռ-նէէ.— ԲԱՐԻԶ, 17 մայիս.— Անատոլուէն ճամբայ ելած նոր զինուորք միացան օսմ. բանակին ի Ֆարսալա: Այս առտուընէ ի վեր մեծ ճակատամարտ մ'սկսաւ Տոմոքոսի մօտ: Կէսօրին երեսուն հազար թուրք Տոմոքոսէն հօթն քիլօմեթր հեռուն պիտի հասնէին: Նախարարապետ Ռալլի այսօր այցելութիւն տուաւ Մեծ Տէրութեանց Աթէնքի դեսպաններուն:

Աժանս Նասիօնալ.— ԱԹԷՆՔ, 17 մայիս.— Բանակեալէն այս առտու լուր եկաւ թէ Տոմոքոսի շուրջը մեծ ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ: Օսմ. զինուորք միևնոյն ատեն յարձակեր են արեւելեան և հիւսիսային գիծերուն վրայ: Հելլէն զինուորք Արդայի մէջ կեդրոնացած են պաշտպանողական դիրքի մէջ:

ԱԹԷՆՔ, 16 մայիս.— Զինադադարի կնքման լուրը նպաստաւոր տպաւորութիւն ըրաւ սպայից և զօրաց մեծագոյն մասին վրայ: (Լ. Հէրըլտ)

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Ֆռ-ռ-նէէ.— ԼՈՆՏՈՆ, 18 մայիս.— Ստանտըրտ Նիւզ կ'ծանուցանէ թէ Տոմոքոս գտնուող Հելլէն զինուորք բոլորովին յաղթուեր ու ցիրուցան եղեր են: Հելլէնք դէպի Օթրիս լեռները կ'նահանջեն:

ԲԱՐԻԶ.— Եանեայի սահմանագըլուխն յարձակող Հելլէնք Արդա կը փախչին. ասոնցմէ մնացած են հազարէ աւելի զինուոր ու 34 սպայ:

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թ. 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—4 (ըստ Ե.)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՐԻԶԷՆ մայիս 17 թուական հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ արտաքին գործոց նախարարին անձնէութիւն տրուեր է թէ Երեսփ. Ժողովոյ նըստաշրջանի բացման, որ երէկ տեղի պիտի ունենար, հարցապնդում պիտի ըլլայ Արեւելքի գործոց վրայ: Առջի օրը Ժողովասրահի նրբանցքներուն մէջ բազմաթիւ երեսփոխանք ներկայ էին: Ժողովոյ բացումէն յետոյ երբ օրակարգն որոշուի, Մ. Կոթիէ Ֆլաննի Արեւելքի գործոց վրայ հարցապնդում մը պիտի ընէ Մ. Հանոթոյի: Մ. Ժօռէս ու Մ. Կոպլէ վիճաբանութեանց պիտի մասնակցին: Ներքին գործոց նախարարն ալ Բարիզ դարձած ըլլալով նախարարութիւնն ամբողջովին պիտի գտնուի Երեսփ. Ժողովին:

ՕՍՄԱԼԻ ԴՈՒՔՍԻՆ յուղարկաւորութիւնն Բշ. առտու տեղի ունեցաւ Մադլէն եկեղեցւոյն մէջ: Զօրախումբեր Պատուոյ Լէգէոնի մեծ խաչին արժանաւորեալ զինուորական պատիւներ ընծայեցին: Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ բարձրաստիճան սպայ մը ներկայ գտնուեցաւ: Ներկայ էին նաեւ արտաքին ու կրթական գործոց նախարարները, Զօր. Սօսիէ և դուքսին հրամանաց ներքեւ ծառայած զինուորական ուրիշ բարձրաստիճան սպաներ: Նոյնպէս Եւրոպայի արքայական ու իշխանական գերդաստաններէ բազմաթիւ ներկայացուցիչներ և Ակադեմիոյ անդամք ամբողջութեամբ՝ իրենց համազգեստով: Կրօնական արարողութիւններէն յետոյ մարմինը ճամբայ հանուեցաւ դէպի Տռէօ, ուր երէկ հասաւ և նորէն եկեղեցական արարողութեանց կատարումէն յետոյ թաղուեցաւ:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանն ու իշխանուհին, որք Բարիզ կ'գտնուին, կիրակի օրը տեղւոյն ռուս եկեղեցին գացին, ուր ընդունուեցան ռուս դեսպանին և դեսպանատան պաշտօնէից կողմէ: Եկեղեցական արարողութիւնք աւարտելէ յետոյ պատարագիչ քահանան աղօթեց Ֆերտինանտ իշխանին, Մառի Լուիզ իշխանուհւոյն և Պօռիս իշխանին համար: Նոյն օրը կէս օրէն յետոյ Մ. Հանոթօ այցելութիւն տուաւ Ֆերտինանտ իշխանին:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ արքունեաց նախարար կոմս Վորոնցով Տաշքով հրաժարեր է:

ԲՐԷԶՊՈՒՐԿԻ մէջ Մարիա Թէրէզա կայսրուհւոյն արձանին բացման, որ կիրակի տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր, ներկայ գտնուեցան Կոլուխովսքի կոմսն ու պատերազմական նախարարն և Հունգարիոյ բոլոր նախարարք: Կայսրը պատասխանելով քաղաքապետին ճառին, ողջունեց արձանն իբրեւ խորհրդանշան հաւատարիմ անձնուիրութեան, հայրենասէր ժողովրդեան մը սիրոյն և իբրեւ ներդաշնակութեան նշան մը ընդմէջ թագաւորին և ազգին. (Նաանդագին «կեցցէ'»ներ): Ժողովուրդը խանդավառ ընդունելութիւն մ'ըրաւ կայսեր:

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Բարիզի հրդեհին առթիւ Ռօշֆոր կ'արտատպէ Օլտ Մօռ'ն Ալմանաք տարեցոյցին մէջ 1897ի ապրիլի վերջին օրերուն համար նշանակուած հետեւեալ գուշակութիւնը. — «Դժբախտաբար ապահով ենք իմանալու լուրն աւելի հրդեհի մը որ պիտի ծագի ի Բարիզ և որուն շատ անձեր զոհ պիտի երթան, մինչդեռ մեծ թուով հետաքրքիրներ պիտի համախմբուին աւերակաց շուրջը:» Եթէ գուշակութեան հաւատ չընծայուի, բայց գէթ զուգադիպութիւնն յայտնի է:

ԳԵՐՄԱՆ ՆՈՐ ՇՈԳԵՆԱՒ ՄԸ.— Նորտտէօյչէր-Լոյտ գերման ընկերութիւնը թղթատար շոգենաւ մը շինել տուաւ որ ծովը իջեցուեցաւ և անունն է Քայզեր Վիլհէլմ Տէր Կրոս: Այժմ ծովու վրայ գտնուող թղթատար շոգենաւերու ամէնէն մեծն է: (Ասկից քիչ մեծը շինուելու վրայ է Անգլիոյ նաւագործարանաց մէջ:) Գերման շոգենաւն ունի 190.50 մեդր երկայնութիւն, 20.10՝ լայնութիւն, 13՝ խորութիւն, 13,800 թոնօ տարողութիւն. երկու մեքենայ ունի 30,000 ձիու ոյժով որք ժամը 22 մղոն արագութիւն պիտի կրնան տալ: Այս արագութիւնն ունենալու և պահելու համար 24 ժամու մէջ 450—500 թոնօ հանքածուխ պիտի սպառէ: Նաւաստիներու թիւը պիտի ըլլայ 450. ասոնց 208ը պիտի յատկացուին օժանդակ մեքենաներու գործածութեան: Շոգենաւն օգոստ.ին իր առաջին փորձերը կատարելով սեպտ. 14ին Նիւ Եորք պիտի ուղեւորի: Նոյն Ընկերութիւնը Քայզեր Ֆրէտրիք անուն ուրիշ շոգենաւ մ'ալ շինել տալու վրայ է որ յունիսին ծով պիտի իջեցուի:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆՆ ՑԱՆԳԼԻԱ.— Թէեւ անգլիացիք երաժշտական արտադրութեան մէջ այնչափ փայլուն դիրք մը չունին, բայց աշխարհիս երաժշտական ամէնէն կարեւոր դպրոցը Լոնտոնի մէջ է՝ Կիլտհոլ Սքուլ Օվ Միւզիք: Այս հաստատութիւն ունի 140 ուսուցիչ, որք 42 սրահի մէջ երաժշտութիւն և նուագածութիւն կուսուցանեն 3700 աշակերտաց: Վերջին տարիներս ուսանողաց թիւն այնչափ շատցաւ, որ հարկ եղած է շէնքը խիստ ընդարձակել, ուստի որոշուեցաւ 27 նոր սրահ շինել, որուն համար քսան հազար անգլ. ոսկի պիտի ծախսուի: Շէնքն այդ կերպով եթէ ընդարձակուի պիտի կրնայ հինգ հազար աշակերտ պարունակել:

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ մէջ, յայտնի է թէ մեծամեծ պատրաստութիւնք կ'տեսնուին և ծախքեր կ'ըլլան Վիքթորիա թագուհւոյն գահակալութեան 60րդ տարւոյ բոլորման հանդէսներուն համար: Արդ խնդիր եղեր է թէ թագուհին, որ 77 տարեկան է, յոբելեանէն առաջ եթէ վախճանի, այդչափ ծախքեր ու պատրաստութիւնք պարապ տեղն եղած պիտի ըլլան. բայց անգլիացիք, որք իրենց գործերն հաստատ հիման վրայ կ'դնեն, ասոր ալ ճարը գտեր են: Ապահովագրական ընկերութիւն մը յանձն առեր է հարիւրին երեքով ապահովագրել եղած ծախքերն, այսինքն թագուհին եթէ յունիս 22էն առաջ մեռնի, ընկերութիւնը պիտի վճարէ իր ապահովագրած ծախքերու գումարը: Ընկերութիւնն տեսնելով որ ժողովուրդն այնչափ մեծ թիւով իրեն կ'դիմէ և մեծաքանակ գումարներ կ'ապահովագրէ, իր վնասներն ալ ապահովցնելու նպատակաւ ուրիշ ընկերութեանց դիմեր է կրկին ապահովագրութեան համար, և այս առթիւ իր ղրկած շրջաբերականին մէջ ըսեր է թէ այս ապահովագրութիւն ի հարկէ առանց բժշկական քննութեան պիտի ըլլայ:— Եթէ իրաւ ալ չէ աղէկ գտնուած է:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱԶԱՐԸ.— Բաստէլանի կոմսուհին մէկ միլիոն ֆր' նուիրեց յօգուտ այն բարեգործական հաստատութեանց որոց պիտի նպաստէր այրեցեալ Պազարը: Այս դրամով հող պիտի գնուի և անոր վրայ լոկ քարէ, երկաթէ եւ աղիւսէ շէնք մը պիտի կառուցուի՝ իբրեւ միայն կեդրոն սոյն բարեգործութեան: Մինչեւ ցարդ հարիւր հազար օսմ. ոսկւոյ մօտ գումար մ'ստորագրուեցաւ յօգուտ դժբախտ Պազարին:

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ.— Բէրսոնի նահանգին Դիրհապոլ քաղաքին շրջակայքը ճգնարաններ կան, ուր կարգ մը աղանդաւորներ կ'բնակին: Ասոնց մէջ երկու տարի առաջ լուր մը ելաւ թէ 1897ին վերջը տեղի պիտի ունենայ Վերջին Դատաստանը: Իրենց վա-

խէն 17 ճգնաւորք անյայտ եղած էին։ Բայց հիմա Քովալէնտ անուն աղանդաւորին խոստովանութենէն յայտնի եղաւ որ այն 17 ճգնաւորք մարտիրոսի պսակին արժանի ըլլալու համար իրեն աղաչած են որ բռնամահ ընէ զիրենք և ինքն ալ զանոնք պատին մէջ հիւսած է ողջ ողջ։ Ոստիկանութիւնը նշանակուած տեղն երթալով քակեց պատն և խեղճ նախապաշարեալները շնչհեղձութենէ սոսկալի կերպով տանջուած եւ մեռած գտաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական Ժողովը երէկ գումարեցաւ Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ և ատենապետութեամբ Տ․ Գրիգորիս Եպ․ Ցովհաննէսեան, և զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուող կարգ մը խնդիրներով։ Մեղուցիկ գիւղին մէջ կատարուած բռնի ամուսնութեան ծանօթ գործին վրայ Երզնկայի Առաջնորդարանէն եկած հարցաքննութեան թղթերը կարդացուեցան, որք լիովին կ'պարզեն խնդրոյն ամէն հանգամանքներն, և յետ խորհրդակցութեան, որոշուեցաւ չեղեալ հռչակել այն պսակն, եւ ապաշխարութեան ենթարկել Տ․ Բարթող քահանան, (ինչպէս մեք եւս պահանջեր էինք «Բիւզանդիոն»ի մէջ,) և ըստ այնմ արտօնել Առաջնորդարանն որ Օր․ Մարիամ Գ․ Գըրգըգօրեանը պսակէ խնդրած երիտասարդին հետ, անվաւեր նկատելով այս աղջկան և Տիգրան Թոճողեանի ձեւացուցած պսակը։

Մեր Երզնկայի յարգոյ թղթակից սոյն հետաքրքրաշարժ դէպքին հարցաքննութեան թուղթերն աչքի առջեւ ունենալով այն գաւառին Տաւմին մանրամասն և սրտայոյզ մէկ պատմութիւնը գրած է, զոր պիտի հրատարակենք վաղուան թուով, ցոյց տալու համար թէ գաւառաց մէջ ուրեք ուրեք տակաւին ո՛րպիսի հոխիմիական մէլլեր բռնութիւններ կ'գործուին խեղճ անպաշտպան աղջիկներու վրայ, զանոնք իրենց կամքին հակառակ կարգելու համար իրենց չուզած մարդոց հետ։

—Ն․ Ս․ Օծութեան կաթողիկոսին հրամանաւ Ամերիկայի Հայոց հովուութիւնն երկուքի բաժնուելով, Վաղինակ և Մաչթոց վարդապետներուն յանձնուած է, առաջինը՝ Բրօվիտընսի և շրջակայից, իսկ Մաչթոցը՝ Ուսդըրի և շրջակայից հովիւ կարգելով, որք արդէն մեկնած են իրենց պաշտօնատեղին։

—Վիեննայէ կ'գրեն մեզ մայիս 1 թուով թէ Տ․ Մաչթոց Վրդ․ Փափազեան և Տ․ Վաղինակ Վրդ․ Սիսակեան որք Հայրապետական հրամանաւ Ամերիկա կ'երթան հայ գաղթականութիւնն հովուելու, Ապր․ 28ին Վիեննայի Մխիթարեան Վանքն այցելով, տեսակցեր են Վեր․ Հ․ Ալլահվերդեանի հետ, որ սիրալիր ընդունելութիւն ըրեր է իրենց, նմանապէս Հանդէս Ամսօրեայի խմբագիրներուն՝ Հ․ Գալէմքեարեանի և Հ․ Մէնէվիշեանի հետ, և շատ գոհ մնացեր են Վանքին գրական և գեղարուեստական գանձերն աչքէ անցնելով։

—Ծարոնական Նէյէ Շէմդուն լրագրի Կ․ Պոլսոյ թղթակիցն երէկ Պատրիարքարան գալով այցելութիւն տուաւ Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հօր։

—Անգլիացի բարերարուհի Տիկին Նոյլըն երէկ նոյնպէս Պատրիարքարան գալով այցելութիւն տուաւ Ս․ Պատրիարք Հօր։

—Նիկոմիդիոյ եօթն անդամէ բաղկացած Թաղ․ Խորհրդին ընտրութեան առթիւ, բացարձակ քուէ ստացեր են միայն Ցովհ․ Աբրահամեան և Գրիգոր Հէլվաճեան էֆ․ք։ Այս կիրակի համեմատականի միացողներուն ընտրութիւնը կատարուելով, ընտրուեր են Տեարք Ցակոբ Ս․ Զաքեան, Ցարութիւն Ց․ Պէյազեան, Ակիքսան Թօճապըրըգեան, Մելքոն Պէյազեան և Մ․ Գրիգոր Ռսկանեան։

—Ատաբազարէ կ'գրեն մեզ Մայիս 1 թուով․

«Ժամանակէ մ'ի վեր կառավարութեան կողմէ իրիկունները ժամ 12էն վերջ գինետանց և սրճարանց փակման օրէնքը չատ օրինաւոր եղած է քաղաքիս, մանաւանդ կանանց, որ, ասոնց այդ օրինաց, ստիպուած էին գիշերուան մինչեւ ժամը 3-4 անքուն և նօթեանոյ սպասել, մինչեւ իրենց գինովցած և տղմաթաթաւ ամուսնոց վերադարձն ի տուն, և որ յուսեղոյնն է, հանդուրժել այն ամէն կռուանաց և խժդժութեանց՝ որոց կ'ենթարկուէին։»

—Ագր․ պալսէ կ'գրեն մեզ թէ հայերէն ընթերցանութիւնն հոն բաւական յառաջ գացած է վերջին ժամանակներ, բաղդատմամբ անցելոյն․ զի հիմա հոն կ'առացուին 23 օրինակ հայերէն օրաթերթ, 13 օրինակ հայերէն շաբաթաթերթ, և 12 օրինակ հայատառ թերթ, մինչ երբեմն համեմատութիւնն ասոր հակադարձն էր։ Բայց նամակագիրը, նկատելով թէ Ագր․ Պոլսոյ մէջ 700 տունէ բաղկացեալ հայ համայնքութիւն մը կայ, բերուած օրաթերթերուն և շաբաթաթերթերուն թիւը խիստ անբաւական կ'գտնէ, մանաւանդ որ թերթերուն մէկ մասն ալ տեղւոյն Կլիւպին և չորս զբօսարաններուն յատկացած են։

—Եօզղատէ մեզ կ'գրեն Ապր․ 28 թուով թէ ամսոյն 23ին հոն ժամեներ է Եւդոկիոյ առաջն․ տեղապահ Տ․ Ցովհաննէս Վար․ Հալրիկեան, որ ընկերին ծամբով Կ․ Պոլիս կուգայ։ Կիրակի հանդիսաւոր պատարագ մատուցեր է Եօզղատի բոլոր Նոյեցեալներու հոգւոյն, և մեծ բազմութիւն ներկայ գտնուեր է թէ՛ հոգեհանգստեան և թէ իր քարոզին։ Շաբաթ առաւօտուն և երեկոյին ալ կէս մը հայ, կէս մը թուրք լեզուով քարոզեր է ի դիւրութիւն տեղացիներուն որոց մեծ մասն ազգային լեզուն չի խօսիր, և ունկնդրելու համար հայ բողոքականներ և յոյներ ալ եկեր են։

—Ագն․ Օր․ Աննիկ Պարոնիկեանէ (Պէշիքթաշ) ստացանք մէկ մէճիտ և Ագր․ Պոլսէ Գ․ եւ Մ․ էֆ․է մէկ քառորդ ոսկի Հացագին որբերուն համար։

—Մկրտիչ էֆ․ Խաժակ այսօր Կ․ Պոլիս կ'դառնայ Եւրոպայէն։

Տխրութեամբ կ'իմանանք թէ ՎՍԵՄ․ ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ԷՖ․ ԱԶԱՐԵԱՆ, եղբայր Գերբրզ․ Տ․ Ազարեան Ս․ Պատրիարքին Հայ-Հռոմէական համայնքութեան, երէկ առաւօտ իր հոգին աւանդեր է շոգենաւի մէջ, Թրիէսդէի առջեւ։ Արիստակէս էֆ․ ո՛չ միայն մեր հայ-հռոմէական եղբարցմէ, այլ Պոլսոյ բովանդակ սեղանաւոր և վաճառական դասակարգին մէջ առաջին կարգի դէմք մը բռնած էր իր մեծ հմտութեամբ ամենամեծ գործերու և ձեռնարկներու, իր ընկերային բարեմասնութեամբք, և իր առատաձեռնութեամբ, որով գրեթէ ամէն ազգի մարդասիրական հաստատութիւններն իրեն երախտապարտ թողած էր։ Կարեւոր կալուածներ նուիրած է Բանկալթիի Ս․ Ցակոբայ հիւանդանոցին ու անկելանոցին, քարուկիր վարժարան մը կառուցած է Պըլէճիկի մէջ, և միշտ փայլած է ամէն բարեգործական հանգանակութեանց գլուխն, որք գրեթէ իր հովանաւորութեան շնորհիւ կ'արդիւնաւորուէին։ Վաճառական դասուն լիակատար վստահութիւնը բազում տարիներէ ի վեր Առեւտրական Սենեկին նախագահի պատուակալ պաշտօնին մէջ պահած էր զինք։ Մեր ցաւակցութիւնը կ'յայտնենք իր Գերբրզ․ եղբօր և համայն պարագայից։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ․ — Ուսեալ և գործունեայ երիտասարդ մը, որ երկար ժամանակ առեւտրական անկախ գործի մէջ գտնուած է, տնտեսական պարագայից բերմամբ այժմ պաշտօն մը կ'փնտռէ իբրեւ առաջին կարգի գործակատար վաճառականի կամ սեղանաւորի։ Քաջավարժ է առեւտրական ամէն կերպ գործառնութեանց, Մաքսի և այլ գործոց, և իր պատուաւորութեան համար առաջին կարգի երաշխաւոր կրնայ տալ։ Դիմել «Բիւզանդիոն»ի Տնօրէնութեան։ 5-1

ԱԶԴ․ — Հրատարակուեցաւ Հանրօգուտ հանդէսին 8րդ թիւն ալ, առաջիններէն աւելի ճոխ գրական, գիտական և եկեղեցական-պատմական նիւթերով։ Գինն է երկու ղրուշ։

ԱԶԴ․ — Թուրքերէն և ֆրանսերէն լեզուներու տեղեակ պատուաւոր հայ երիտասարդ մը պատրաստ է վաճառականի մը քով դրագրութիւն ընելու։ Դիմել Լրագրոյս Տպարանն, Հ․ Բ․ սկզբնատառին։ 3—1

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ակամանիւս Օսմանեան պատուանշան տրուեցաւ Մանաստըրի կուսակալ Ֆերիդ Բէյիմ փաշայի։

Ի Բ․ ԴՌՈՒՆ․ — Անգլ․ դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրի երէկ Բ․ Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա՝ երէկ առաւօտ աւստրեան դեսպանատունն երթալով այցելութիւն տուաւ Պ․ ֆոն Քալիչէի։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնն իր պաշտօնատան և դատարաններու քարտուղարներն երեք կարգի բաժնեց՝ բաւ այնմ ամսաթոշակներ յատկացնելով և որոշեց յետայսորիկ սահմանափակ թըւով անթոշակ քարտուղարներ ընդունիլ։ Նախարարութիւնը հրահանգ ղրկեց ամէն կողմ փութով կատարել դատական գործողութիւնները։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ երէկ առաւօտ Պէօյիւքտէրէի դեսպանատան մատրան մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան ի ներկայութեան դեսպանին և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնէից։

ՕՍՄ․ ՊԱՆՔԱՅԻ Լոնտոնի ճիւղին տնօրէն Մր․ Բօպէրդսըն, որ Կ․ Պոլիս կ'գտնուէր, առջի օրը Լոնտոն ուղեւորեցաւ։

ԹԱՅՄԶԻՆ թղթակից Սըր Մաքէնզի Ուալլէս, որ հելլէն բանակին հետ Թեսալիա էր և այժմ Աթէնք դարձած է, ի մօտոյ մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

ԲԱՐԻԶԻ հրդեհին համար երէկ առաւօտ Սէնդ-Էսբրի եկեղեցւոյն մէջ կատարուած հոգեհանգստեան ներկայ գտնուեցան Ֆրանսայի դեսպան Մ․ Քամպոն իր բոլոր պաշտօնեաներով. ներկայ էր նաև Սպանիոյ դեսպանն։ Եկեղեցին ծածկուած էր սեւաթադոյն զարդերով սեւ շղարշներով. մահարձան մ'ալ դրուած էր։ Պատարագէն յետոյ պապական Նուիրակ Տ․ Պոնէթի զգեստաւորուած հոգեհանգստեան աղօթք կարդաց։ Մ․ Քամպոն ընդունեց ներկայից ցաւակցութիւնները։

ԳԵՐՄԱՆ հիւպատոսն և Անատոլուի երկաթուղեաց տնօրէնն առջի օրը Հէբէքէի կայս․ գործարանն այցելեցին։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց ընդհ․ քննիչ Շաքիր փաշա չորս օր Ատանա կենալէ յետոյ ապրիլ 24ին Գոնիա ուղեւորեր է։

ԾՈԶՂԱՏԷՆ ապրիլ 28 թուականաւ մեզ կ'գրեն․ — Երէկ ժամ 8էն 11 տեւող սաստիկ անձրեւ գալով մեծ հեղեղներ գոյացան․ կաղինի խոշորութեամբ կարկուտ ալ տեղալով ծաղիկ բացող բոլոր ծառերը վնասուեցան։ Շատ տուներ վնասուեցան։ Փառունկներ և ուլեր հեղեղներուն մէջ խեղդուեցան։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Դ․ շրջանակին մէջ Գուրպան Պայրամի տօնին առթիւ կոտրուած ոչխարաց մորթերը կրծուէլ խոյամ կարօտեալը յատկացնելով, անոնց վաճառումէն 26,056 ղրշ․ գոյացեր է։

ՄԵԿՆՈՒՄ․ — Գերմանական Քրուբի գործարանին տնօրէն Մ․ Մէնսհաուզէն, որ ժամանակէ մ'ի վեր մայրաքաղաքս կ'գտնուէր, երէկ իրիկուն Գերմանիա վերադարձաւ Եւրոպական քառախումբով։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ․ — Էյուպի մէջ լումայափոխութիւն ընող հրեայ մը, նախընթաց իրիկուն ժամ 12ին տանենը Էյուպէն Սալաթ դառնալու համար, իր աշկերտին հետ նաւամատոյց երթալու ատեն, անծանօթ անձ մը վրան յարձակեր, գետնոյն վիրաւորեր և ձեռքի դրամապանակը չորթելով փախեր է։ Գողը կ'փնտռուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ․ — Առջի գիշերը ժամ 1ին Պոլսոյ կղզւոյն մէջ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼԸՐՆ Ընկերութեան Լօքէնդա չոգենաւն, ընդհ․ վաճառքով հրդեհէն մեկնած է ամսոյս 17ին և 30ին հոս կ'սպասուի։

ՏԱՔԹ․ Ա․ ԹԷՓՃԵԱՆ, որ այլ և այլ հիւանդանոցներու մէջ երկար ժամանակ պաշտօնավարելով անժխտելի փորձառութիւն մը ստացած է, այժմ հաստատուած է Սկիւտար Սէլամսըզ թիւ 22 տունն, ուր բաց ի Դշ․ և Շաբաթ օրերէ, ամէն օր հիւանդ ընդունելով կը դարմանէ ներքին և մասնաւորապէս կուրծքի հիւանդութիւններ. նաեւ կ'կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ նորագոյն մեթոտներով։ Դշ․ օրերը կէս օրէն վերջ հիւանդք ձրի կ'ինմամուին։ 14—8

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ․ — Դրավաճառ Սեդրակ էֆ․ Սուրեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ իր տրամադրութեան տակ ունենալով երկու կարող խմբագիրներ, յանձն առած է խմբագրել խնամով մասնաւորապէս Պատրիարքարանի մատուցանելի ամէն տեսակ աղերսագրեր, ամուսնական, թաղական եւն, այլ խնդրոց խորհրդոց վերաբերեալ ամէն տեսակ գրութիւններ, կարուկ և յստակ ոճով ու մաքուր գրով, և նաեւ կատարել՝ գրել չգիտցող ամէն դասակարգի ազգայնոց թղթակցութիւնները, թուրք․ ֆրանս․ և այլ լեզուով, և միանգամայն նոյն լեզուներէ թարգմանութիւններ։ Թէ՛ Կ․ Պոլսէն և թէ մասնաւորապէս գաւառներէ յանձնարարեալ գմանկան և այլ ամէն տեսակ գործերու հետամնդում և փոխանորդութիւն խնամով կ'ստանձնուին։ Դիմել ի Պաբը Ալի ճատտէսի թիւ 42 «Թէրաքքը» գրատունը։ 7—5

ԿԵԱՆՔ ՏԷՐ ՑԻՍՈՒՍԻ․ Ըստ չորից Աւետարանաց. Պատկերազարդ. Գրեց Գ․ Պօղոսսարբեան․ — Հաւկնալի աշխատութիւն մը տողաշարխուած այս մասնիկին, որ կը պարզէ Ցիսուսի կեանքն Աւետարանի ոգիին համաձայն, իր բարոյալից յօրինուածով ամէնէն մաքուր հաճոյքը կը պատճառէ ընթերցողին և իր այդ՝ ջերմապէս կը յանձնարարուի ամէն կարգի անձանց։

ՄԱՅՐԻԿԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ․ Տօրթ․ Ա․ Ե․ Սէլլ․ Ազատ թարգմ․ ի գաղիերէնէ․ Գ․ Պօղոսսարբեան․ — Նորածին մանկութեան նուիրուած ողջապահիկ կանոններու խտացում մ'է գրքոյկս, որ իր սկիզբն ունի ձեռնհաս բժշկի մը վկայութիւնը շահեկան պարունակութեանն համար, ուր ի մէջ այլոց ըսուած է․ «Անփորձ մայրիկի մը և անուս դայեակի մը համար անգուգական ընկեր մը, անհամեմատելի օգնական մը պիտի ըլլայ սա հատորիկն, իսկ բժիշկ և կամ կարող դայեակ չգտնուած տեղերուն համար՝ փրկող ձեռք մը պարզապէս։» Գին գեղչեալ 2 ղշ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ․ Արեւելեան Որբանոցին 1897 թուականին Թրիստարի, Ցօրինեց Գ․ Պօղոսսարբեան․ — Բաց ի համառօտ պարզ օրացոյցէ՝ կը պարունակէ ընդարձակ յաւելուած մը, ուր խառն դրուած են օգտակար գիտելիքներ, զբօսեցուցիչ հատուածներ, տաղանաւորներ, առածներ եւն, եւն, և հակառակ այս ճոխ պարունակութեան կը ծախուի խիստ դիւրամատչելի գնով 50 փարա։ Այս երեք գործերու վաճառման հասոյթը Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին յատկացուած է։ Դիմումն այդ յարկին, ուր վերջին տնտեսական տագնապին պատճառաւ որբացած մանուկներ են ընդունուած են, արժանի է հանրային քաջալերութեան։ Կեդրոնատեղին է Կ․ Պոլիս, Զաքմաքճըլար թիւ 20, Պալենց գրատունն։ 12—8

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷ
Ursoնեալ եւ Վկայեալ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՀՐԱՉԵԱՅ Ա․ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ա․ Իր իրաւագիտական շրջանն աւարտած, կը ստանձնէ ճերմակ, հուզուզի, վաճառականական եւ պատժական ամեն տեսակ դատեր։
Բ․ Այն դատերը զորս պէտք է վարել բէ՛ Իզմիտի, բէ զաւառներու եւ բէ մօտակայ գաւառներու մէջ, ի ճարկին խումբապետներու եւ բէմբեգի պարագաներով։
Գ․ Կը խմբագրէ եւ կը բարգմանէ դատական եւ օրինական ամեն գրութիւններ Տանկերէնէ ի Գաղղիերէն եւ փոխադարձաբար․ վարձք զոհացուցիչ․ քաղցնապահութիւն, ճշդապահութիւն երաշխաւորեալ․ բաց ի Կիրակիէ ամեն օր պաշտօնատար գրասենեակն։ 12—20
Իզմիտ, Էսկի Կէօմրիւք Ճատտէսի

ՍԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ

Երեկ բաւական ոգեւորեալ էր Սակարանը՝ մանաւանդ կէս օրուան հետագիւններէն վերջը։ Բարիզ որ երեկ առաւօտ 19.70 էր, միջօրէին եկաւ 20.05 ղրշ․ի՝ հետեւապէս այս բարձրացումը միանալով Տօմաքոսի ամեան լուրին հետ զգալի բարձրացում մը յառաջ բերաւ։ Երեկ մինչեւ 22 ղրշ․ 13 փր․ բարձրացաւ։ Երեկոյին գոցուեցաւ 22.7 փր․։ Այսօրուն բացումէն 33 փր․ աւելի։ Այս առաւօտ գործեալ 20.05 անգ․ Բարիզ և Լոնտոն 20.06 անգ․ զալով այս առաւօտ բացուեցաւ 22.12 փր․ և 22.14 փր․ ըլլալէ յետոյ հիմա 22.10-11 փր․ի մէջ տեղ կեցած է։ Երկաթուղին այս առաւօտ 104.75 գնոց կայ։ Մէկ օրուան Սթիլանցը կարժէ 1000 նոց Գոնսոլիտի վրայ 3.50 ոսկի. խուլուլ օրուան համար 7-8 ոսկի։

ՏՈՔԹՈՐ Ս․ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852
Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասոսկալի ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, փէնթէ չէ-ստօ-րօ-Տեօ (ըստ տարբէր), ծամոգ-էա-ն, էա աղար ար-պատ-ն-էա-ն երաշխաւորեալ։ «Սկոպիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի պարագան...։
Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բէյօղլու (Եանըրի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպրունճեանց դէմ)։
Գաւառացի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Իրիսովէլի փողոց ամէն օր։
Ց․ Գ․ — Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձեռնները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
7 ՄԱՅԻՍ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		22	06
Ամենէն բարձր գին	»	22	23
Ամենէն վար գին	»	21	13
Օսմանիյէ	»	—	—
Րումէլիի երկաթ. Փր. գոց.		104	—
Ամենէն բարձր գին		105	—
Ամենէն վար գին		103	—
Ռէժի	»	12	15
Քրէտի ժէնէրալ օթթոմ.	»	6	17
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	66
Թրամուէյ բաժնեթ.	»	6	90
» Ժուխասնս	»	2	40
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3	12
Թրամուէյ պարտաթ. Փր.		495	—
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	338	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	449	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.		3	50
» ութ » »	»	8	—
Րում. երկ. մէկ » »	»	—	—
» » ութ » »	»	—	—

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. Ք. Կ.	22	10
Րումէլիի երկաթուղի Փր.	105	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	108	7/8
Փարիզ 3 » Փր.	23	08¾
Ֆլօրին մանտա »	10	97½

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	33
Բոլ էմբէրիալ	»	90	—
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	09
Րուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8	63
Քըրըմից		51	04
Մէթալիք		99	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 18 ՄԱՅԻՍ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	Փր.	103	25
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց.	»	19	85
» » » » գոց.	»	20	05
» » » Բ.	»	36	—
» » » Գ.	»	20	55
Օսմանիյէ	»	364	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	103	50
Օսմ. Բաժնեթէ	»	425	—
Մաքսատուն	»	460	—
Օսմ. Ռէժի	»	327	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	541	—
Քրէտի Լիօնէ	»	764	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3247	—
Իտալական Ռանթ	»	93	32
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	110
Դրամագեղչ	»	2	—

ՊԵՐԼԻՆ, 18 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	90	50
Րումէլիի երկաթուղի	»	105	90
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	87	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	315

ՎԻԵՆՆԱ, 18 ՄԱՅԻՍ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆիօր.	119	95
Րումէլիի երկաթուղի	»	54	70
Օսմ. Ռէժի	»	155	50

ԼՈՆՏՈՆ, 18 ՄԱՅԻՍ

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	113	63
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	65	50
» » » Բ.	»	36	75
» » » Գ.	»	20	63
» » Դ.) բաց.	»	19	63
» » Դ.) գոց.	»	20	06
Փոխառութիւն Գառանտը Գ. Կ.		77	50
» Օսմ. 3½%	»	97	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	56
Այտընի երկաթուղի	»	12	50
Եգիպտական Միացեալ Գ. Կ.		106	25
Հելլենական 5%	»	23	50
Մօնօբօլ հելլենական 4%	»	26	—
Ռանթ 4%	»	20	50
Ռուսական 3½% 1891	»	—	—
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	95	25
» Նոր » 6% 1892	»	95	50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	26¼
Դրամագեղչ	»	2	—

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ՊՕՀԷՄԻ ԿԵԱՆՔԸ
[LA VIE DE BOHÈME]
«ՊՈՒՉԶԻՆԻ»Ի ՕՊԵՐԱՆ

Կեանք մը, ուր հոգերը մարսի ամպերուն կ'նմանին խելացնոր հովէ մը մղուած, օրն ի բուն կ'տատանին երկնքին վրայ, երբեմն անհետանալով վայրկեան մը վերջ կրկին երեւնալու համար. երբեմն, անհեթեթ միշտպեռներու նման սեւ, ուռած, սպառնական կ'գալարին մեր գլխուն վրայ, փոթորիկներու ահն ազդելով, ու յանկարծ կ'փարատին երկնային անօսր կապուտին վրայ բամպակի ծուփներ սփռելով։ Կեանք մը, ուր միտքն ու սիրտը կ'թեւածեն տղատ, երազներու մշուշապատ մթնոլորտին մէջ, յոյսերու ոսկեզօծիկ հորիզոններու վրայ, նիւթէն շատ հեռու, աշխարհիս իրերէն շատ վեր․․․։ Կեանք մը զոր անփորձ, անհոյթ, յոյսերով շաղուած, պատանդով սնած, բանաստեղծութեամբ թրթռուն սրտեր միայն կրնան հասկնալ, կրնան վայելել։ Ահա այս կեանքն է զոր Հանրի Միւրժէ, իր վառվռուն նկարագեղ գրչովը պատկերացուցած է իր «Պոհէմիայի կեանքէն տեսարաններ»ուն [Scènes de la vie de Bohème] մէջ ու երկու իտալացի գրագէտներ անկէ ներշնչուելով օպերայի գրքոյկ մը պատրաստած են որու երաժշտութիւնը հեղինակած է Բուչչինի։ Ասոր առաջին ներկայացումը չաբաթ մ'առաջ հոս տեղի ունեցաւ, ու խանդավառ ընդունելութիւն մը գտաւ։ Սինեօր Բուչչինի որ եկած էր անձամբ հոկելու առաջին ներկայացման կարգադրութեանց, կեցցէներու ու ծափահարութիւններու երկար շարքով մը ողջունուեցաւ։ Այս օպերան, որ մեծ յաջողութիւն գտած է Իտալիոյ ու Եւրոպայի ուրիշ մասերուն մէջ, այնպիսի սիրուն իւկականութիւն մը, յանկուցիչ եղանակներու այնպիսի հեշտալի շարունակութիւն մ'ունի որ անկարելի է անոր հմայքէն զերծ մնալ։ 1830ի Բարիզի կեանքէն առնուած է նիւթն, ու Քարբէն Լոբէնի երիտասարդութիւնն է որ Պոհեմեայէ անուամբ մեզ կ'ներկայացուին այն երիտասարդութիւնն որու քսակը թէպէտ պարապ, սիրտը լեցուն է ոսկի յոյսերով, որու ստամոքսը կրնայ անօթի չպարունակել, բայց որու ուղեղն արտառոց գաղափարէ երբեք պարապ չէ։ Առաջին արարուածին կ'ծանօթանանք գեղարուեստի ու գրականութեան զոյգ հրաչանեքերներուն, ու անոնց բնակած խցիկին, որ հակայ շէնքի մը վեցերորդ յարկին մէջ է։ Ձմռան իրիկնամուտի մելամաղձիկ աղօտ լոյսը կ'լուսաւորէ դեռ սենեակը։ Վառարանին մոխրին մէջ հազիւ կրակի նշոյլներ կ'տեսնուին, ու ցուրտը հետզհետէ սաստկանալով կ'կծկէ, կ'քարացնէ ամէն բան։ Ռոտոլֆ, մեծ բանաստեղծն ու Մարսէլ, մեծ նկարիչը, ինչպէս կ'կոչեն երբեմն ինքզինքնին, աշխատելու կ'ջանան, մին իր յօդուածին ու միւսն իր նկարին. ո՞չ, այս նկա՞րն. ամբողջ պատմութիւն մ'ունի ան․ առաջին տիտղոսը զոր կրած է «Կարմիր ծովէն անցքն» եղած է, որու մէջ ջուրերը կարմիր ներկուած էին ու Փարաւոն ձիու վրայ. առկայն Մարսէլ զայն Քեթ Սալօնի ղրկած ըլլալով մերժուած էր, ու անկէ ի վեր ամէն տարի կանոնաւորապէս կ'վերադարձնէ զայն նոր անունով մը նոր գոյներով. այսպէսով անգամ մը «Թիւպիքօնի անցքն», ուրիշ անգամ ալ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ
Ղալաթիա՝ Քարաքէօյ վրայ (Հին Մաքսատան փէօղը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՔՐԻՍՏՕՓ ԲԷՔՔԷՆ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԴՈ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

«Պէրէզինայի անցքն» անունները առած էր, ու ձիաւորը Կեսար ու Նաբոլէոնն եղած էր, սակայն ի զուր, երբեք չէր կրցած Սալոնի սեմէն անցիլ․․․։

Ցուրտն այնքան կ'սաստկանայ որ աշխատիլն անկարելի կ'դառնայ, ու երկու բարեկամները կ'ջանան տաքնալու միջոցներ փնտռել, և այս խղճալի վիճակին մէջ զուարթ վիճաբանութիւն մը կ'ծագի, մին կ'ուզէ իր նկարը վառարան նետել, միւսն իր տարիներով աշխատած տաղը, ու այս դիւցազնական անձնուիրութիւնը վերջապէս Ռոտոլֆի կ'իյնայ, որ դիտել կուտայ թէ նկարին այրելը մեծ աղէտներ կրնայ յառաջ բերել. ու ձեռագրերը կ'երթան կրակին ճարակ ըլլալ։ Նոյն պահուն վրայ կ'հասնին Շօնար մեծ երաժիշտն ու Քօլին մեծ փիլիսոփան որք, աւելի բախտաւոր, կրցած են այդ օրը ճաշելու ու տաքնալու պէտք եղած նիւթերը գնել։ Ներկայ կ'գտնուինք անոնց ճաշին ուր զուարթութիւնը չէ որ կ'պակսի։ Ճաշէ վերջ Ռոտոլֆ մինակ կ'մնայ իր յօդուածը վերջացնելու համար, ու նոյն պահուն Միմի կ'մտնէ ներս իր մոմն, որ սանդուղին վրայ մարած էր, վառելու համար. կապոյտ աչքերուն մէջ ցոլացող բարութեան փայլէն, իր տժգոյն փափուկ դէմքէն, մանիշակագոյն երակներով ակօսուած սպիտակ ձեռքերէն, հիւծիչ ելեւէջներով յուզուած կուրծքովը այդ էակը Ռոտոլֆի նախապատրաստուած սիրուհին է, ու հովուերգական սիրոյ մը մրմունջներովը կ'վերջանայ առաջին արարուածը։ Երկրորդին, Ծննդեան Խթման գիշերն է ու փողոցի ամբոխի մը բացօթեայ զուարճութեանց ներկայ կ'գտնուինք։ Ժողովուրդն իր ամէն աստիճաններով, փողոցներն աւլող գործաւորներէն մինչեւ սէր ծախող աղջիկներու յարող ծեր սեղանաւորն հոն réveillonը կ'տօնեն. ու հոն նաև մեր բարեկամները Միմիին հետ. հոն կուգայ նոյնպէս Միւզէթ, որ Մարսէլի սիրուհին է ու սակայն սիրտը Քարմէնի երգած թռչնոյն կ'նմանի. ու Մարսէլի եւ Միւզէթի սիրոյ ու նախանձի տեսարանները կ'պարզուին ընդհանուր ժխորին մէջ։ Գ. արարուածին մէջ Պառիէր Տանֆէրն ենք, ուր սրճարանի մը դրան վրայ կ'ծածանի Մարսէլի նկարն որ այս անգամ «Մարսիլիայի նաւահանգիստ» անունն առած է. Ռոտոլֆի նախանձն ու Միմիի տրտմութիւնները կուգան մեզ տրտմեցնել, մինչ Միմիի հիւանդութիւնը կ'նախագուշակէ մօտալուտ մահը։ Չորրորդ արարուածին կրկին չորս բարեկամներն իրենց խցիկին մէջ կ'ճաշեն, կ'պարեն զուարթ երգերով, ծիծաղելի վիճաբանութիւններով, երբ յանկարծ Միմի կուգայ իր օրհասականի ներկայութեամբը խեղճերուն սիրտը ճմլել. ուրախ տեսարանը կ'փոխուի. տխրութեան քօղ մը կ'սփռուի, յուզմունքը կ'պատէ ամենուն, արցունքներ կ'հոսին ամէնուն աչքերէն, ակնարկները կ'վարանին իրարու հանդիպելու, ու Միմի կ'խօսի մինչ, սիրոյ բառեր բարեկամութեան յիշատակներ արտաբերելով ու տակաւ ձայնը կ'մեղմանայ, կ'նուաղի, այտերէն գոյները կ'մարմրին, կապոյտ աչքերը կ'գոցուին… և կ'թռչի հոգին Ռոտոլֆի կոծաձայն հեծկլտանքին հետ։

Երաժշտութիւնը նուրբ է համեմատ մեղմ զուարթ, ազդկալից, ուրախութեան լայն շունչով մը լեցուն է. մերթ թեթեւ, շնորհալի, սիրոյ զգուանքի պէս քաղցր, մերթ ալ մելամաղձոտ, նոյնիսկ թախծալից։ Ու կ'սիրեմ այս երաժշտութիւնն, որովհետեւ կեանքը կ'երգէ, ու անոր պէս կեանքը կ'փոխի. խնդուքն ալ, արտասուքն ալ, սէրն ալ, նախանձն ալ հոն կ'յաջորդեն իրարու խիկաւոր եղանակներով ունկդրին հոգւոյն մէջ զարթուցանելով նմանօրինակ զգացումներ։

Մանչեսթր, 8 Մայիս 97. ՔԱՐՕԼԻՆՕ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդ Դէլ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտանօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճինօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քլէօ	1053	Րինալտօ	1663
Արկոսօ	2377	Տինամօ	504	Քօլլինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էսրօ	2464	Քօմօ	1700	Րօմէօ	1789
Պորօտինօ	1264	Էլտորատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	1862
Պրաւօ	1076	Էրատօ	1481	Լէքանտօ	2271	Սաքֆօ	1113
Պրիւնօ	841	Ֆլաւիօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիբրօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լորէնցօ	3191	Սիկիլիա	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	[illegible]	724	Սբէրօ	1200
Գալլիաօ	183?	Ֆրանչիսքօ	4??	[illegible]	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալլիէօ	3009	[illegible]	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գոտօ	1094	Կիտանօ	12??	[illegible]	3557	Թօքիօ	3827
Ձիքակօ	2729	Կօզօ	101?	[illegible]	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրօտօ	169?	[illegible]	1735	Թօրբինօ	487
Գլիօ	2627	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2410	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գոմօ	1497	Հիննու	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Գոնկօ	2906	Հօրասիօ	3600	Օթարիօ	4036	Վոլթուրնօ	2396
Գոբսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Ըէտօ	1850
Տիօրօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Լօրէնցօ շոգենաւն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կ'բեռնաւորի ի Հըլ եւ ամսոյ 14ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։
Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Մէքքըրմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Ռօպըրն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ.
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՑԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ եւն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանուած պայմանագրութեան տետրակ։
Տէրէֆքերքի ապահովագիր անվճարելի.
Առանց ի ծառայութեան և ընտանեաց համար նախկին-[illegible].

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնել խան, Ղալաթիա։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ Եւ ԸՆԿ.
Մարսիլիայէ և Պաթումէ միջև կանոնաւոր բեռնող
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղղէջերի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մամհանէ փողոց թ. 1

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

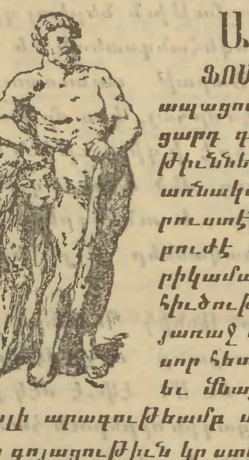

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւնները, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, ջղաանցումք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումն։ Կը բուժէ ջղաւարժամարտութիւն, ջիղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւնները, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը՝ կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց աւուր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ միայունն է։ Մելամաղձութեան ախտակիրք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖԱՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարր, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնչափ որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժաբեր է, կը զտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ միկանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը ստեղծէ գործածման առաջին օրէն իսկ, մասնաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ որ վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարզողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Ալիքը կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լեցուիլ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը կը շողան, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մաղերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակող է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վայվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլի Թրամվէյներու կայարանը, թիւ 95 եւ 97։

ՌԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

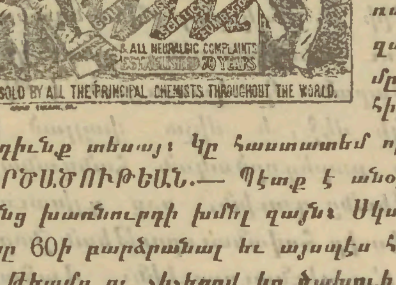

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլի կը գրէ. «Քիչ մը առեր Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀԻԱՀԱՆԳ ՖՈՐՄԱՑՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պատկեր անմիջապէս առաջ ու ոանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՅի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ՄԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

(46)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՑԱՆՑԱՒՈՐԸ

«Քիչ մը դրամ ունիս․․․ այնպէս չէ՞, ըսաւ Մախրէլ։ Ամբողջ ձեռք մը զգեստ, գլխարկ, ճերմակեղէն․․․ ժառանգութի՞ւն կ'երբար․․․ Դաւաթ մը կը խմցնե՞ս.»

Քրէթիէն, բնազդմամբ, կարծես յանկարծ յոռի անցեալին վերադարձած, չորուցամաք այլ արհամարհական բարբառով պատասխանեց.

«Կը սխալիս, երիտասարդս․․․ ոչ մէկ բոլոր ունիմ։

Թմբկահարն անբանօրէն խնդաց։

«Բոլոր մը չունի՞ս․․․ ուրեմն գաղթավայրին մէջ պատկերի մը պէս խելօք ըլլալն և անկից լաւ նիւթերով դուրս ելլելն ի՞նչ բանի կը ծառայեն։ Կարելի՞ բան է որ նախկին «բանդ»երն ալ յետին թշուառութեան մէջ ըլլան․․․

—Այս այսպէս է, կրկնեց Քրէթիէն, գանգատելու ա՛յն պէտքէն մղուած, զոր բոլոր դժբաղդներն ունին։ Ոչ մէկ բոլոր ունիմ, բնաւ, և կէսօրէն ի վեր բան մը չեմ ծամած։

—Լաւ ուրեմն, ըսաւ Թմբկահարը կարեկցական ձայնով մը, հայրիկն ալ կը պտըտի, բայց նա դեռ կարող է ընկեր մը գտնելու․․․ ինծ հետ եկո՛ւր Շաթըլէի Թատրոնը․․․ Թէև արունքներդ քիչ մը ծուռիկ մուռիկ են, սակայն անխօս դերասաններու պետին՝ հայր Էրնէսթի հետ բարեկամ եմ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի վարձէ զքեզ և մինչ խաքանչիւրը քսան սու պիտի ստանայ․․․ Եւ վաղը նորէն պիտի սկսինք եթէ ուզես․․․ գործի՞դ կուգա՞յ։

Քսան սու։ Թէ՛ օթեւանապետին կրնար տալ և թէ՛ անօթութենէ չմեռնիլ։ Քրէթիէն չհաւնելու պատճառ մը չունէր։

«Կը կարծեմ թէ գործիս կուգայ, և շնորհակալ եմ քեզ, Մախրէլ։»

Հինգ վայրկեան ետքը, Քրէթիէն և Թմբկահարը, Թատրոնին ետին, ապակեպատ բակին մէջ, գացած միացած էին խումբ մը ցնցոտազգեստ աղայից հետ, զոր խելօքն աչքէ անցունելու եկաւ աղէքէկ մազերով և գլխուորի դէմքով ծերունի մը, որ Պ. Էրնէսթն էր անձամբ։

«Հիմակ ալ կազեր կը բերես ինծ, ըսաւ կակազելով, երբ Թմբկահարն անոր ներկայացուց իր բարեկամը։ Ճիշդ է, պարոնը Թատրոնի մը ներկայացման մէջ իր գիտցածը քիչ մը չարաչար կը գործածէ, որպէս զի իր պաշտպանեալներուն համար գործ գտնէ․․․ Բարեբաղդաբար քանի մը գեղեցիկ մարդիկ ունիմ որ կըրնան խլխանի դեր կատարել․․․ Գալով ընկերոջդ, գիտես որ հազիւ կը բաւէ խուժանի դեր կատարելու․․․ վերջապէս, դուն կ'սամանձնես անոր հոգն, այնպէս չէ՞․․․ Արմուկը մտէ՛ երրորդ արարուածին, որպէս զի միւսներուն հետ պտըտի. «Մեռցի Քոնչինին․․․» Ինչպէս գիտէք, ներկայացումէն վերջ, ձեր վարձքը պիտի ստանաք․․․ Օ՛ն, գացէք հագուեցէք։»

Դիւթական երկու Թատրախաղերու ընդ մէջ, Շաթըլէի Թատրոնը նորէն ձեռք առած էր պատմական հին երգախառն Թատրախաղ մը, որոյ գործողութիւնը կը դառնար Անքրի Մարաջախտին մահուան շուրջին։ Անխօս դերասաններու սենեկին մէջ, որ նախկին բանտարկեալի մը համար ծեր ըզղելի էր, Քրէթիէն հագաւ ցցակիր հագուստ մը, և Թմբկահարին առաջնորդութեամբ, աղէկ դէչ ներկայացուց խաժամուժ ամբոխին անդամներէն մին, որք Թատրախաղի ընթացքին մէջ կը գոչէին, «Կեցցէ՛ Արքայն», դեռատի Լուի ԺԳ.ի ճամբուն վրայ, կամ իրենց բռունքը կը ցուցնէին խնամակալ թագուհւոյն սիրականներուն։

Տարաբաղդ երիտասարդը (Քրէթիէն) սա տպաւորութիւնը ունեցաւ թէ նորէն իր նախկին անուանարկութեան մէջ ինկած էր, վասն զի փողոցի այս բոլոր լակոտներուն քով, որոց մէջ խառնուած էր, միջատին դատ թիւարաններու հանրածանօթ դէմքերն ու լեզուն։

Երրորդ արարուածէն վերջը, Պ. Էրնէսդ, որ պարերգակներուն կ'առաջնորդէր, ինքն ալ խառնուեցաւ անխօս դերասաններու խումբին մէջ։

«Ուշադրութիւն ըրէք երբ Մայրթագուհին ներս մտնէ, կ'ըսէր՝ ձախնուք բեմն առաջնորդելով, և խմբովին գոչեցէք, տղաքներս․․․ «Անկցի՜ Իտալացին, Մեռցի՜ Քոնչինին»։

Խուժանին այս պոռչտուքէն ներխառնուած դերասանուհին նախկին դեղուհի մ'էր, Հէրայի տիպարով, ծծկանի կուրծքով և ականատեսի պէս պճնազարդ։

Մինչդեռ դերասանուհին, իր քովէն քալող զօրականին կազմը ծածկելով, կ'ըսէր կիսաձայն, այսինքն շատ բարձր, անհրաժեշտ թրթռումով, որպէս զի իր ըսածը լսելի ըլլայ մինչեւ երրորդ պատշգամներն. «Ի՛նչ, Պ. Մարաջախտ, այս ժողովուրդը կ'ատէ զձեզ,» Թմբկահարը՝ Քրէթիէնի ականջէն վար սա տեղեկութիւնը մրմնջեց.

«Տիկին Արման է այս․․․ Ա՛ն կինն որ Պառէնկի օրով շատ գեղեցիկ էր․․․ Եւ գիտե՞ս, իր զարդերն ո՛րքան մեծագին են․․․ Շորթէ սա՛ մանեակն, սա՛ գինդերը․․ Կ'ըսուի թէ երկու հարիւր հազար «գնտակ»է աւելի արժողութեամբ գոհարներ ունի․․․ Էհ, կազդո՛ւ, եթէ կ'ուզես որ վաղն ալ վարձ գեղ, մի՛ մոռնար գոչել «Մեռցի՛ Քոնչինին»։

Քրէթիէն ստացաւ իր քսան սուն, և յաջորդ օրն ու հետեւեալ օրերն, իր նոր արուեստին ազդած զզուանքին հակառակ, իր խշտեակին վարձքը վճարելու և կտոր մը հաց ու երկու կտոր երշիկ ճաշելու համար, խռովասէր աղաղակներով նըպաստեց ապահովելու յաջողութիւնն ա՛յն քաղաքական դաւադրութեան որ զԱրանտա կը մաքրէր դաւաճէր Իտալացիներէն և հանդուցեալ արքային մահուան վրէժը կը լուծէր։

Բայց երեկոյին, վճարման պահուն, Պ. Էրնէսդի քով տեսաւ գիրուկ մարդ մը, ըրտէնկօտ հագած, որ փոխանիչ ծախողի մը հետ չչփոթուելու համար, շատ պէտք ունէր լամբակին վրայ կարմիր ժապաւէն մը կրելու։ Իր անունն խօսքին բերնէ բերան պտըտեցաւ, անխօս դերասաններուն միջեւ, երկչոտ ու ակնածական մրմունջով մը՝

«Պ. Մագիւին է, ոստիկանութեան տեսուչը․․․»

—Լաւ ուրեմն, ինչ է այս, մրմռաց Թմբկահարը ցած ձայնով։ Դարձեալ ինչ կ'ուզէ մենէ այդ գիրուկ ձին․․ Ցանցառը մե՞րն է, եթէ Տիկին Արման իր գինդը կորսնցուցեր է․․․

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ԳՕՉԱՃԵԱՆ